

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं
—

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः
(वाक्य सहित)

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Table of Contents

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे
पञ्चमं काण्डं 3

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितीनां निरूपणं..... 3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं

काण्डं

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितीनां निरूपणं

5.3.1.1

उ॒थ्स॒न्न॒ य॒ज्ञो॒ वा॒ ए॒ष॒ य॒द॒ग्निः॒ किं॑ वा॒ऽह॒त॒स्य॑ क्रि॒य॒ते॒ किं॑ वा॒ न॒ य॒द्वै
य॒ज्ञ॒स्य॑ क्रि॒य॒मा॒ण॒स्या-॒न्त॒र्य॒न्ति॑ पू॒य॒ति॒ वा॒ अ॒स्य॑ त॒दा॒श्वि॒नी॒रु॒प
द॒धा॒त्य॒श्वि॒नौ॒ वै दे॒वा॒नां॑ भि॒ष॒जौ॒ ता॒भ्या॒मे॒वा॒स्मै॑ भे॒ष॒जं॑ क॒रो॒ति॒ प॒ञ्चो॒प
द॒धा॒ति॒ पा॒ङ्क्तौ॒ य॒ज्ञो॒ या॒वा॒ने॒व॒ य॒ज्ञ॒स्त॒स्मै॑ भे॒ष॒जं॑ क॒रो॒त्यृ॒त॒व्या॒ उप॑

द॒धा॒त्यृ॒तू॒नां॑ क्लृ॒प्त्यै॒ - [] 1

5.3.1.1 - Padam

उ॒थ्स॒न्न॒य॒ज्ञ इ॒त्यु॒थ्स॒न्न - य॒ज्ञः॑ । वै । ए॒षः॑ । य॒त् । अ॒ग्निः॑ । कि॒म् ।
वा॒ । अ॒ह॒ । ए॒त॒स्य॑ । क्रि॒य॒ते॒ । कि॒म् । वा॒ । न॒ । य॒त् । वै ।

य॒ज्ञस्य॑ । क्रि॒यमा॑णस्य । अ॒न्तर्य॑न्तीत्यन्तः – य॒न्ति॑ । पू॒यति॑ । वै ।
अस्य॑ । तत् । आ॒श्विनीः॑ । उपे॑ति । द॒धाति॑ । अ॒श्विनौ॑ । वै ।
दे॒वाना॑म् । भि॒षजौ॑ । ता॒भ्याम् । ए॒व । अ॒स्मै । भे॒षज॑म् । क॒रोति॑ ।
पञ्च॑ । उपे॑ति । द॒धाति॑ । पा॒ङ्कः । य॒ज्ञः । या॒वान् । ए॒व । य॒ज्ञः ।
त॒स्मै । भे॒षज॑म् । क॒रोति॑ । ऋ॒तव्याः॑ । उपे॑ति । द॒धाति॑ । ऋ॒तूना॑म् ।
क्लृ॒प्त्यै॑ । 1 (50)

5.3.1.2

पञ्चो॑प द॒धाति॑ पञ्च॑ वा ऋ॒तवो॑ याव॑न्त ए॒वर्त॑वस्तान् क॒ल्पय॑ति
समा॑नप्रभृ॒तयो॑ भव॑न्ति समा॑नो॒दर्का॑स्तस्मा॒त् समा॑ना ऋ॒तव॑ ए॒केन॑
पदे॑न व्याव॑र्तन्ते तस्मा॒द्-ऋ॒तवो॑ व्याव॑र्तन्ते प्रा॒णभृ॑त उप॑ द॒धात्यृ॑तुष्वे॒व
प्रा॒णान् द॒धाति॑ तस्मा॒त् समा॑नाः स॒न्त ऋ॒तवो॑ न जी॒र्यन्त्य॑थो
प्र॒जन॑यत्ये॒वैनाने॑ष वै वा॒युर्य॑त् प्रा॒णो यद्-ऋ॒तव्या॑ उप॒धाय॑
प्रा॒णभृ॑त – [] 2

5.3.1.2 - Padam

पञ्च॑ । उपेति॑ । दधाति॑ । पञ्च॑ । वै । ऋतवः॑ । यावन्तः॑ । ए॒व ।
ऋतवः॑ । तान् । कल्पयति॑ । समानप्रभृतय॑ इति॑ समान – प्रभृतयः॑ ।
भवन्ति॑ । समानोद॑र्का इति॑ समान – उद॑र्काः । तस्मात् । समानाः॑ ।
ऋतवः॑ । ए॒केन॑ । पदे॑न । व्यावर्तन्त॑ इति॑ वि – आवर्तन्ते॑ । तस्मात् ।
ऋतवः॑ । व्यावर्तन्त॑ इति॑ वि-आवर्तन्ते॑ । प्राणभृ॑त इति॑ प्राण-भृ॑तः ।
उपेति॑ । दधाति॑ । ऋतुषु॑ । ए॒व । प्राणानिति॑ प्र – अनान् । दधाति॑ ।
तस्मात् । समानाः॑ । सन्तः॑ । ऋतवः॑ । न । जीर्यन्ति॑ । अथो॑ इति॑ ।
प्रेति॑ । जनयति॑ । ए॒व । ए॒नान् । ए॒षः । वै । वा॒युः । यत् । प्रा॒ण इति॑
प्र – अ॒नः । यत् । ऋत॒व्याः । उप॒धायैत्युप॑ – धाय॑ ।
प्राणभृ॑त इति॑ प्राण – भृ॑तः । 2 (50)

5.3.1.3

उप॒दधाति॑ तस्मा॒त् स॒र्वानृ॑तून् वा॒युरा व॑रीवर्त्ति वृ॒ष्टिस॒नीरु॒प द॑धाति
वृ॒ष्टिमे॒वाव रु॒न्धे यदे॑क॒धोप॒दध्या-दे॑क॒मृ॒तुं व॑र्षे॒दनु॒परि॒हारं सा॑दयति
तस्मा॒त् स॒र्वानृ॑तून् व॑र्षति॒ यत् प्रा॒णभृ॑त उप॒धाय॑ वृ॒ष्टिस॒नीरु॒पद॑धाति

तस्माद्-वायुप्रच्युता दिवो वृष्टिरीर्ते पशवो वै वयस्या नानामनसः
खलु वै पशवो नानाव्रतास्तेऽप एवाभि समनसो – [] 3

5.3.1.3 - Padam

उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋतू॑न् । अन्वि॑ति ।
वायुः॑ । एति॑ । वरी॑वर्ति । वृष्टि॑सनीरिति॑ वृष्टि – सनीः॑ । उपे॑ति ।
दधा॑ति । वृष्टि॑म् । ए॒व । अवे॑ति । रुन्धे॑ । यत् । ए॒क॒धे॒त्ये॒क – धा॑ ।
उप॒दध्या॑दित्युप – दध्या॑त् । ए॒क॒म् । ऋतु॑म् । वर्॒षेत् ।
अनु॑परिहारमित्यनु॑-परिहार॑म् । सा॒दय॑ति । तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋतू॑न् ।
वर्॒षति॑ । यत् । प्रा॒णभृ॑त इति॑ प्रा॒ण – भृ॑तः । उप॒धाये॑त्युप – धाय॑ ।
वृष्टि॑सनीरिति॑ वृष्टि – सनीः॑ । उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । तस्मा॑त् ।
वायु॑प्रच्युतेति॑ वायु – प्रच्यु॑ता । दि॒वः । वृष्टिः॑ । ई॒र्ते । प॒शवः॑ । वै ।
वय॑स्याः । ना॒नाम॑नस इति॑ ना॒ना – म॑नसः । खलु॑ । वै । प॒शवः॑ ।
ना॒नाव्र॑ता इति॑ ना॒ना – व्र॑ताः । ते । अ॒पः । ए॒व । अ॒भीति॑ ।
सम॑नस इति॑ स – म॑नसः । 3 (50)

5.3.1.4

यं कामये॑ताप॒शुः स्या॑दि॒ति वय॑स्यास्तस्यो॑-प॒धाया॑प॒स्या उप॑ द॒ध्याद॑
सं॒ज्ञान॑मे॒वास्मै॑ प॒शुभिः॑ करो॒त्यप॒शुरे॒व भव॑ति यं कामये॑त
प॒शुमा॑न्-स्या॒दित्य॑-प॒स्यास्तस्यो॑प॒धाय॑ वय॒स्या उप॑ द॒ध्यात्
सं॒ज्ञान॑मे॒वास्मै॑ प॒शुभिः॑ करो॒ति प॒शुमा॑ने॒व भव॑ति च॒तस्रः॑ पु॒रस्ता॑दुप॒
दधा॑ति तस्मा॑च्च॒त्वारि॑ चक्षु॒षो रूपा॑णि द्वे शु॒क्ले द्वे कृ॒ष्णे- [] 4

5.3.1.4 - Padam

यम् । कामये॑त । अप॒शुः । स्या॑त् । इति॑ । वय॑स्याः । तस्य॑ ।
उप॒धाये॑त्युप - धाय॑ । अप॒स्याः । उपे॑ति । द॒ध्यात् ।
असं॒ज्ञान॑मित्यसं॑ - ज्ञान॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शुभिरि॑ति प॒शु-भिः॑ ।
करो॑ति । अप॒शुः । ए॒व । भव॑ति । यम् । कामये॑त । प॒शुमा॑निति प॒शु
- मा॑न् । स्या॑त् । इति॑ । अप॒स्याः । तस्य॑ । उप॒धाये॑त्युप - धाय॑ ।
वय॑स्याः । उपे॑ति । द॒ध्यात् । सं॒ज्ञान॑मिति सं - ज्ञान॑म् । ए॒व ।
अ॒स्मै । प॒शुभिरि॑ति प॒शु - भिः॑ । करो॑ति । प॒शुमा॑निति
प॒शु - मा॑न् । ए॒व । भव॑ति । च॒तस्रः॑ । पु॒रस्ता॑त् । उपे॑ति । द॒धाति॑ ।

तस्मात् । चत्वारि । चक्षुषः । रूपाणि । द्वे इति । शुक्ले इति ।
द्वे इति । कृष्णे इति । 4 (50)

5.3.1.5

मूर्धन्वतीर्भवन्ति तस्मात् पुरस्तान्मूर्द्धा पञ्च दक्षिणायां श्रोण्यामुप
दधाति पञ्चोत्तरस्यां तस्मात् पश्चाद्-वर्षीयान् पुरस्तात् प्रवणः
पशुर्बस्तो वय इति दक्षिणेऽस्य उप दधाति वृष्णिर्वय इत्युत्तरे
ऽस्यैव प्रति दधाति व्याघ्रो वय इति दक्षिणे पक्ष उप दधाति
सिंहो वय इत्युत्तरे पक्षयोरेव वीर्यं दधाति पुरुषो वय इति ()
मध्ये तस्मात् पुरुषः पशूनामधिपतिः । 5

5.3.1.5 - Padam

मूर्धन्वतीरिति मूर्धन्-वतीः । भवन्ति । तस्मात् । पुरस्तात् । मूर्धा ।
पञ्च । दक्षिणायाम् । श्रोण्याम् । उपेति । दधाति । पञ्च ।
उत्तरस्यामित्युत्-तरस्याम् । तस्मात् । पश्चात् । वर्षीयान् । पुरस्तात्
प्रवण इति पुरस्तात् – प्रवणः । पशुः । बस्तः । वयः । इति ।
दक्षिणे । अस्मै । उपेति । दधाति । वृष्णिः । वयः । इति ।

उत्तर॑ इत्युत् – तरे॑ । अ॒ऽसौ॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ । द॒धाति॑ । व्याघ्रः॑ ।
वयः॑ । इति॑ । दक्षि॑णे । पक्षे॑ । उपेति॑ । द॒धाति॑ । सि॒ऽहः॑ । वयः॑ ।
इति॑ । उत्तर॑ इत्युत् – तरे॑ । पक्षयोः॑ । ए॒व । वी॒र्यम्॑ । द॒धाति॑ ।
पुरुषः॑ । वयः॑ । इति॑ () । मध्ये॑ । तस्मात्॑ । पुरुषः॑ । पशूनाम्॑ ।
अधि॑पतिरित्यधि॑ – पतिः॑ । 5 (55) (क्लृ॑प्त्या – उप॒धाय॑ प्रा॒णभृ॑तः –
सम॑नसः – कृ॒ष्णो – पुरु॑षो वय॑ इति – पञ्च॑ च) (A1)

5.3.2.1

इन्द्रा॑ग्नी॒ अ॒व्यथ॑मानामिति॑ स्वयमा॒तृण्णामु॑प दधातीन्द्रा॒ग्निभ्यां॑ वा
इमौ॑ लो॒कौ वि॑धृतावनयो॑ – लो॒कयो॑ – वि॑धृत्या॒ अधृ॑तेव वा ए॒षा
यन्मध्य॑मा चि॒तिरन्तरि॑क्षमिव वा ए॒षेन्द्रा॑ग्नी॒ इत्याहेन्द्रा॑ग्नी वै
दे॒वानामो॑जो भृ॒तावो॑जसै॒वैना॑ – मन्तरि॑क्षे चिनुते॑ धृ॒त्यै स्वयमा॑तृण्णामु॒प
दधा॑त्यन्तरि॒क्षं वै स्वयमा॑तृण्णा ऽन्तरि॑क्षमे॒वोप॑ ध॒त्ते ऽश्व॑मु॒प – [] 6

5.3.2.1 - Padam

इन्द्रा॑ग्नी॒ इतीन्द्र॑ – अ॒ग्नी । अ॒व्यथ॑मानाम् । इति॑ ।
स्वयमा॑तृण्णामिति॑ स्वयं – आ॒तृण्णाम् । उपेति॑ । द॒धाति॑ ।

इन्द्रा॑ग्नि॒भ्यामि॒तीन्द्रा॑ग्नि – भ्याम् । वै । इमौ । लोकौ । वि॒धृ॒तावि॒ति
वि – धृ॒तौ । अन॒योः । लोक॒योः । वि॒धृ॒त्या इति वि – धृ॒त्यै ।
अधृ॒ता । इव । वै । एषा । यत् । मध्य॒मा । चि॒तिः । अन्त॑रि॒क्षम् ।
इव । वै । एषा । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र – अग्नी । इति । आह । इन्द्रा॑ग्नी
इतीन्द्र – अग्नी । वै । दे॒वानाम् । ओजो॑भृ॒तावि॒त्यो॒जः – भृ॒तौ ।
ओज॑सा । एव । ए॒नाम् । अन्त॑रि॒क्षे । चि॒नुते । धृ॒त्यै ।
स्वय॑मा॒तृ॒ण्णामि॒ति स्वयं – आ॒तृ॒ण्णाम् । उपे॑ति । दधा॒ति ।
अन्त॑रि॒क्षम् । वै । स्वय॑मा॒तृ॒ण्णेति स्वयं–आ॒तृ॒ण्णा । अन्त॑रि॒क्षम् ।
एव । उपे॑ति । ध॒त्ते । अश्र॑म् । उपे॑ति । 6 (50)

5.3.2.2

घ्राप॑यति प्रा॒णमे॒वास्यां॑ दधा॒त्यथो॑ प्राजाप॒त्यो वा अश्र॑ः
प्राजा॑पति॒नैवाग्निं॑ चि॒नुते स्वय॑मा॒तृ॒ण्णा भव॑ति प्रा॒णाना॑मु॒त्सृ॒ष्ट्या अथो॑
सुव॑र्गस्य लो॒कस्यानु॑ख्या॒त्यै दे॒वानां॑ वै सुव॑र्गं लो॒कं य॒तां दि॒शः
सम॑व्लीयन्त॒ त ए॒ता दि॒श्या अप॑श्यन् ता उपा॒दध॑त ताभि॒र्वै ते

दि॒शोऽदृ॒हन् यद्दि॒श्या उप॒दधा॑ति दि॒शां वि॒धृत्यै॑ द॒श प्रा॒णभृ॑तः

पु॒रस्ता॑दुप – [] 7

5.3.2.2 - Padam

घ्रा॒पय॑ति । प्रा॒णमि॑ति प्र – अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्याम् । द॒धाति॑ ।

अथो॑ इति॑ । प्रा॒जाप॑त्य इति॑ प्रा॒जा – प॒त्यः । वै । अ॒श्वः ।

प्रा॒जाप॑तिनेति॑ प्रा॒जा – प॒तिना॑ । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ ।

स्व॒यमा॑तृ॒ण्णेति॑ स्व॒यं – आ॒तृ॒ण्णा । भ॒वति॑ । प्रा॒णा॒नामि॑ति॑

प्र – अ॒ना॒नाम् । उ॒थ्सृ॑ष्ट्या इत्युत् – सृ॒ष्ट्यै । अथो॑ इति॑ ।

सु॒वर्ग॑स्येति॑ सु॒वः – ग॒स्य । लो॒कस्य॑ । अ॒नु॒ख्या॒त्या इत्य॑नु॒

– ख्या॑त्यै । दे॒वा॒नाम् । वै । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒कम् ।

य॒ताम् । दि॒शः । स॒मि॒ति । अ॒व्ली॒यन्त॑ । ते । ए॒ताः । दि॒श्याः ।

अ॒प॒श्यन् । ताः । उ॒पेति॑ । अ॒द॒धत॑ । ता॒भिः । वै । ते । दि॒शः ।

अ॒दृ॒हन् । यत् । दि॒श्याः । उप॒द॒धा॒तीत्यु॑प – द॒धाति॑ । दि॒शाम् ।

वि॒धृत्या॑ इति॒ वि – धृ॒त्यै॑ । द॒श । प्रा॒णभृ॑त इति॒ प्राण॑ – भृ॒तः ।

पुर॑स्तात् । उ॒पेति॑ । 7 (50)

5.3.2.3

दधा॑ति न॒व वै पु॑रु॒षे प्रा॒णा नाभि॑र्द॒शमी॑ प्रा॒णाने॒व पुर॑स्ताद्ध॒त्ते तस्मा॑त्
पुर॑स्तात् प्रा॒णा ज्यो॑तिष्मती-मु॒त्तमामु॑प दधा॑ति तस्मा॑त् प्रा॒णानां॑
वाग्ज्यो॑तिरु॒त्तमा द॒शोप॑ दधा॑ति द॒शाक्ष॑रा वि॒राड् वि॒राट् छ॒न्दसां॑
ज्यो॑तिर्ज्यो॒तिरे॒व पुर॑स्ताद्ध॒त्ते तस्मा॑त् पुर॑स्ताज्ज्यो॒तिरु॒पा ऽऽ*स्महे॑
छ॒न्दा॑ँसि प॒शुष्व॑जि॒मयु॑स्तान् बृ॒हत्यु॑दजयत्
तस्मा॑द्-बा॒र्हताः॑ – [] 8

5.3.2.3 - Padam

दधा॑ति । न॒व । वै । पु॑रु॒षे । प्रा॒णा इति॒ प्र – अ॒नाः । नाभिः॑ ।
द॒शमी॑ । प्रा॒णानि॑ति प्र – अ॒नान् । ए॒व । पुर॑स्तात् । ध॒त्ते ।
तस्मा॑त् । पुर॑स्तात् । प्रा॒णा इति॒ प्र – अ॒नाः । ज्यो॑तिष्मतीम् ।
उ॒त्तमा॑मित्युत् – त॒माम् । उ॒पेति॑ । दधा॑ति । तस्मा॑त् । प्रा॒णाना॑मिति॒
प्र – अ॒नाना॑म् । वाक् । ज्यो॑तिः । उ॒त्तमे॑त्युत् – त॒मा । द॒श ।

उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । द॒शाक्ष॑रेति॒ दश॑ – अक्ष॒रा । वि॒राडि॑ति॒ वि – राट् ।
वि॒राडि॑ति॒ वि – राट् । छ॒न्दसाम् । ज्योतिः॑ । ज्योतिः॑ । ए॒व ।
पु॒रस्ता॑त् । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । पु॒रस्ता॑त् । ज्योतिः॑ । उ॒पेति॑ । आ॒स्महे॑ ।
छ॒न्दा॑सि । प॒शुषु॑ । आ॒जिम् । अ॒युः । तान् । बृ॒हती॑ । उ॒दि॒ति ।
अ॒जय॑त् । तस्मा॑त् । बा॒र्हताः॑ । 8 (50)

5.3.2.4

प॒शव॑ उ॒च्यन्ते॑ मा छ॒न्द इति॑ दक्षि॒णत॑ उप॒ दधा॑ति॒ तस्मा॑द्-दक्षि॒णा
वृ॒तो मा॑साः पृथि॒वी छ॒न्द इति॑ प॒श्चात् प्र॑ति॒ष्ठित्या॑ अ॒ग्निर्दे॒वते॑त्यु॒त्तर॑त
ओ॒जो वा अ॒ग्निरो॑ज ए॒वोत्तर॑तो ध॒त्ते तस्मा॑दु॒त्तर॑तो ऽभि॒प्रया॑यी ज॒यति॑
षट्त्रि॑ंश॒थ् संप॑द्यन्ते॒ षट्त्रि॑ंशदक्ष॒रा बृ॒हती॑ बा॒र्हताः॑ प॒शवो॑
बृ॒हत्यै॑वा॒स्मै प॒शून्व॑ रु॒न्धे बृ॒हती॑ छ॒न्दसा॑ऽस्वा॒राज्यं॑ प॒रीया॑य
यस्यै॒ता – [] 9

5.3.2.4 - Padam

प॒शवः॑ । उ॒च्यन्ते॑ । मा । छ॒न्दः । इति॑ । दक्षि॒णतः॑ । उ॒पेति॑ ।
द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । दक्षि॒णावृ॑त् इति॑ दक्षि॒णा – आवृ॑त् ।

मा॒साः । पृ॒थि॒वी । छ॒न्दः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑
 प्र॒ति – स्थि॒त्यै । अ॒ग्निः । दे॒वता॑ । इति॑ । उ॒त्तर॑त् इत्यु॒त् – त॒रतः॑ ।
 ओ॒जः । वै । अ॒ग्निः । ओ॒जः । ए॒व । उ॒त्तर॑त् इत्यु॒त्-त॒रतः॑ । ध॒त्ते ।
 तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑तोऽभि॒प्रया॑यीत्यु॒त्तर॑तः – अ॒भि॒प्रया॑यी । ज॒यति॑ ।
 षट्त्रिं॑शदिति॑ षट् – त्रिं॑शत् । स॒मिति॑ । प॒द्यन्ते॑ ।
 षट्त्रिं॑शदक्ष॒रेति॑ षट्त्रिं॑शत् – अ॒क्षरा॑ । बृ॒हती॑ । बा॒र्ह॒ताः ।
 प॒शवः॑ । बृ॒हत्या॑ । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । बृ॒हती॑ ।
 छ॒न्द॒साम् । स्वा॒रा॒ज्य॒मिति॑ स्व – रा॒ज्यम् । प॒रीति॑ । इ॒याय॑ । य॒स्य॑ ।

ए॒ताः । 9 (50)

5.3.2.5

उ॒प॒धी॒यन्ते॑ ग॒च्छ॒ति स्वा॒रा॒ज्यं स॒प्त वा॒ल॒खि॒ल्याः पु॒र॒स्ता॒दुप॑ दधाति
 स॒प्त प॒श्चात् स॒प्त वै शी॒र्ष॒ण्याः प्रा॒णा द्वा॒ववा॑ञ्चौ प्रा॒णानां॑
 स॒वीर्य॑त्वाय॑ मूर्धा॒ऽसि॑ राडिति॑ पु॒र॒स्ता॒दुप॑ दधाति॑ य॒न्त्री राडिति॑ प॒श्चात्
 प्रा॒णाने॑वा॒स्मै स॒मी॒चो दधाति॑ । 10

5.3.2.5 - Padam

उप॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प-धी॒यन्ते॑ । गच्छ॑ति । स्वा॒राज्य॑मिति स्व-राज्यम् ।
सप्त॑ । वाल॑खिल्या इति वाल॑ - खिल्याः । पुरस्तात् । उपेति॑ ।
दधा॑ति । सप्त॑ । पश्चात् । सप्त॑ । वै । शी॒र्ष॒ण्याः । प्रा॒णा इति॑
प्र - अनाः । द्वौ । अवाञ्चौ । प्रा॒णाना॑मिति प्र - अनाना॑म् ।
सवी॒र्य॒त्वायेति॑ सवी॒र्य - त्वाय॑ । मूर्धा । अ॒सि । राट् । इति॑ ।
पुरस्तात् । उपेति॑ । दधा॑ति । यन्त्री । राट् । इति॑ । पश्चात् । प्रा॒णानिति॑
प्र - अनान् । एव । अ॒स्मै । समी॒चः । दधा॑ति । 10 (34) (अ॒श्वमु॒प
- पुरस्तादु॒प - बा॒र्हता॑ - ए॒ता - श्रु॒त्स्त्रि॒ंशच्च॑) (A2)

5.3.3.1

दे॒वा वै यद्-यज्ञे॑ ऽकुर्व॑त तदसु॒रा अकुर्व॑त ते दे॒वा ए॒ता
अक्ष॑णयास्तोमीया अपश्यन् ता अन्यथा ऽनू॒च्या-न्यथो॑पादधत तदसु॒रा
नान्व॑वायन् ततो दे॒वा अभव॑न् पराऽसु॒रा यदक्ष॑णयास्तोमीया अन्यथा
ऽनू॒च्यान्यथो॑प दधा॑ति भ्रातृ॒व्याभि॑भूत्यै भव॑त्यात्मना पराऽस्य भ्रातृ॒व्यो
भव॑त्या-शु॒स्त्रिवृ॑दिति पुरस्तादु॒प दधा॑ति यज्ञ॒मुखं॑ वै त्रिवृ - [] 11

5.3.3.1 - Padam

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अ॒कुर्व॑त । तत् । अ॒सुराः । अ॒कुर्व॑त । ते ।
दे॒वाः । ए॒ताः । अ॒क्ष॒ण॒यास्तो॑मीया इ॒त्यक्ष॑णया-स्तो॑मीयाः । अ॒पश्य॑न् ।
ताः । अ॒न्यथा॑ । अ॒नूच्ये॑त्यनु - उच्य । अ॒न्यथा॑ । उ॒पेति॑ । अ॒दध॑त ।
तत् । अ॒सुराः । न । अ॒न्ववा॑यन्नित्यनु - अ॒वाय॑न् । ततः । दे॒वाः ।
अ॒भव॑न् । प॒रेति॑ । अ॒सुराः । यत् । अ॒क्ष॒ण॒यास्तो॑मीया
इ॒त्यक्ष॑णया - स्तो॑मीयाः । अ॒न्यथा॑ । अ॒नूच्ये॑त्यनु - उच्य । अ॒न्यथा॑ ।
उ॒प॒द॒धाती॑त्युप-दधाति । भ्रातृ॑व्याभि॒भूत्या॑ इति भ्रातृ॑व्य - अ॒भि॒भूत्यै॑ ।
भ॒वति॑ । आ॒त्म॒ना । प॒रेति॑ । अ॒स्य । भ्रातृ॑व्यः । भ॒वति॑ । आ॒शुः ।
त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृत् । इति । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । वै । त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृत् । 11 (50)

5.3.3.2

-द्य॒ज्ञमु॒खमे॒व पु॒रस्ता॑द्वि या॒तय॑ति व्यो॒म स॒प्तद॑श इति दक्षि॒णतो॑ ऽन्नं वै
व्यो॒माऽन्नं॑ स॒प्तद॑शोऽन्नमे॒व दक्षि॒णतो॑ ध॒त्ते तस्मा॑द्-दक्षि॒णेना॑न्नम॒द्यते॑
ध॒रुण॑ एकवि॒ंश इति॑ प॒श्चात् प्र॑ति॒ष्ठा वा एकवि॒ंशः प्र॑ति॒ष्ठित्यै॑ भान्तः

पञ्चद॑श इत्यु॑त्तर॒त ओ॒जो वै भान्त॑ ओ॒जः पञ्चद॑श ओ॒ज ए॒वोत्तर॑तो
ध॒त्ते तस्मा॑दुत्तर॒तो ऽभि॒प्रया॑यी ज॒यति॑ प्र॒तूर्ति॑र॒ष्टाद॑श इति॑ पु॒रस्ता॑- [] 12

5.3.3.2 - Padam

य॒ज्ञमु॒खमि॑ति॒ य॒ज्ञ - मु॒खम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॒तय॑ति ।
व्यो॒मेति॑ वि - ओ॒म । स॒प्तद॑श इति॑ स॒प्त - द॑शः । इति॑ ।
दक्षि॑णतः । अ॒न्नम् । वै । व्यो॒मेति॑ वि - ओ॒म । अ॒न्नम् । स॒प्तद॑श
इति॑ स॒प्त - द॑शः । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॑णतः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।
दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । ध॒रुणः॑ । ए॒कवि॑ंश इत्ये॒क-वि॑ंशः ।
इति॑ । प॒श्चात् । प्र॒तिष्ठे॑ति॒ प्रति॑ - स्था । वै । ए॒कवि॑ंश इत्ये॒क -
वि॑ंशः । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । भान्तः॑ । पञ्चद॑श इति॑
पञ्च॑ - द॑शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ओ॒जः । वै ।
भान्तः॑ । ओ॒जः । पञ्चद॑श इति॑ पञ्च॑ - द॑शः । ओ॒जः । ए॒व ।
उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑तो ऽभि॒प्रया॑यीत्यु॒त्तर॑तः
- अ॒भिप्र॑यायी । ज॒यति॑ । प्र॒तूर्ति॑रिति॒ प्र - तूर्तिः॑ ।

अ॒ष्टाद॑श इ॒त्य॒ष्टा॑ – द॒शः॑ । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् ॥ 12 (50)

5.3.3.3

–दु॒प द॑धाति॒ द्वौ त्रि॑वृ॒ता॒व॒भि॒पूर्व॑ य॒ज्ञमु॒खे वि॑ या॒तय॑त्य॒भि॒वर्तः॑
स॒वि॒श्र॑ इति॑ दक्षि॒णतो॑ऽन्नं॒ वा अ॑भि॒वर्तो॑ऽन्नं॒ स॒वि॒श्रो॑ऽन्नमे॒व
दक्षि॒णतो॑ ध॒त्ते तस्मा॑द्–दक्षि॒णेना॑न्नम॒द्यते॑ वर्चो॑ द्वा॒वि॒श्र॑ इति॑
प॒श्चाद्–यद्–वि॒श्र॑तिर्द्वे तेन॑ वि॒राजौ॑ यद् द्वे प्र॑ति॒ष्ठा तेन॑ वि॒राजो॑रे॒वा –
भि॒पूर्व॑म॒न्नाद्ये॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ तपो॑ न॒वद॑श इत्यु॒त्तर॑ तस्मा॑त् स॒व्यो–[] 13

5.3.3.3 - Padam

उ॒पोति॑ । द॒धाति॑ । द्वौ । त्रि॒वृ॒ता॒वि॒ति त्रि॑ – वृ॒तौ । अ॒भि॒पूर्व॑मि॒त्य॒भि –
पूर्व॑म् । य॒ज्ञमु॒ख इति॑ य॒ज्ञ – मु॒खे । वी॒ति । या॒तय॑ति । अ॒भि॒वर्त॑
इत्य॒भि – वर्तः॑ । स॒वि॒श्र॑ इति॑ स – वि॒श्रः॑ । इति॑ । दक्षि॒णतः॑ ।
अ॒न्नम् । वै । अ॒भि॒वर्त॑ इत्य॒भि – वर्तः॑ । अ॒न्नम् । स॒वि॒श्र॑ इति॑
स – वि॒श्रः॑ । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॒णतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।
दक्षि॒णेन॑ । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । वर्चः॑ । द्वा॒वि॒श्रः॑ । इति॑ । प॒श्चात् ।

यत् । वि॒॒श॒तिः । द्वे॑ इति॑ । तेन॑ । वि॒रा॒जा॒वि॒ति॑ वि – राजौ॑ । यत् ।
द्वे॑ इति॑ । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति – स्था । तेन॑ । वि॒रा॒जो॒रि॒ति॑ वि – राजौः॑ ।
ए॒व । अ॒भि॒पूर्॒व॒मि॒त्य॒भि – पूर्॒वम् । अ॒न्ना॒द्य॒ इत्य॑न्न – अद्ये॑ । प्र॒ती॒ति॑ ।
ति॒ष्ठ॒ति॑ । तपः॑ । न॒व॒द॒श॒ इति॑ न॒व – द॒शः । इति॑ ।
उ॒त्त॒र॒त॒ इत्यु॑त्- त॒र॒तः । तस्मा॑त् । स॒व्यः । 13 (50)

5.3.3.4

ह॒स्त॒यो॒स्त॒प॒स्वि॒त॒रो यो॒नि॒श्च॒तु॒र्वि॒॒श॒ इति॑ पु॒र॒स्ता॒दु॒प॒ दधा॑ति
च॒तु॒र्वि॒॒श॒त्य॒क्ष॒रा गा॒य॒त्री गा॒य॒त्री य॒ज्ञ॒मु॒खं य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मे॒व पु॒र॒स्ता॒द्-
वि॒या॒त॒य॒ति॑ गर्भाः॑ प॒ञ्च॒वि॒॒श॒ इति॑ दक्षि॒ण॒तोऽन्नं॑ वै गर्भा॑ अन्नं
प॒ञ्च॒वि॒॒शो॒न्न॒मे॒व दक्षि॑ण॒तो ध॒त्ते तस्मा॑द् दक्षि॒णे॒ना॒न्न॒म॒द्य॒त
ओ॒ज॒स्त्रि॒ण॒व इति॑ प॒श्चा॒दि॒मे॒ वै लो॒का॒स्त्रि॒ण॒व ए॒ष्वे॒व लो॒केषु॑
प्र॒ति॒ति॒ष्ठ॒ति॑ सं॒भ॒रण॒स्त्रयो॑वि॒॒श॒ इत्यु॑ - [] 14

5.3.3.4 - Padam

ह॒स्त॒योः । त॒प॒स्वि॒त॒र॒ इति॑ त॒प॒स्वि – त॒रः । यो॒निः । च॒तु॒र्वि॒॒श॒ इति॑
च॒तुः – वि॒॒शः । इति॑ । पु॒र॒स्ता॒त् । उ॒पे॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ ।

चतुर्विंशत्यक्षरेति चतुर्विंशति – अक्षरा । गायत्री । गायत्री ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एव ।
पुरस्तात् । वीति । यातयति । गर्भाः । पञ्चविंश इति
पञ्च – विंशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । गर्भाः । अन्नम् ।
पञ्चविंश इति पञ्च – विंशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः ।
धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ओजः । त्रिणव इति
त्रि – नवः । इति । पश्चात् । इमे । वै । लोकाः । त्रिणव इति
त्रि – नवः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठति । संभरण इति
सं – भरणः । त्रयोविंश इति त्रयः – विंशः । इति । 14 (50)

5.3.3.5

–त्तरतस्तस्मात् सव्यो हस्तयोः सम्भार्यतरः क्रतुरेकत्रिंश इति
पुरस्तादुप दधाति वाग्वै क्रतुर्यज्ञमुखं वाग्यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि
यातयति ब्रध्नस्य विष्टपं चतुस्त्रिंश इति दक्षिणतोऽसौ वा आदित्यो
ब्रध्नस्य विष्टपं ब्रह्मवर्चसमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणोऽर्थो

ब्र॒ह्मव॑र्च॒सित॑रः प्र॒तिष्ठा॑ त्रय॒स्त्रि॒ंश इति॑ प॒श्चात् प्र॒तिष्ठि॑त्यै ना॒कः
षट्त्रि॒ंश इत्यु॑त्तरतः सु॒वर्गो॑ वै () लो॒को ना॒कः सु॒वर्ग॑स्य लो॒कस्य॑
सम॑ष्ट्यै । 15

5.3.3.5 - Padam

उत्तर॑त इत्यु॒त् – तर॑तः । तस्मा॑त् । स॒व्यः । हस्त॑योः । सं॒भार्य॑तर
इति॑ सं॒भार्य॑ – तर॑तः । क्रतुः॑ । ए॒कत्रि॒ंश इत्ये॑क – त्रि॒ंशः । इति॑ ।
पु॒रस्ता॑त् । उपे॑ति । द॒धाति॑ । वाक् । वै । क्रतुः॑ । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ
– मु॒खम् । वाक् । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ – मु॒खम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् ।
वी॑ति । या॒तय॑ति । ब्र॒ध्नस्य॑ । वि॒ष्टप॑म् । च॒तुस्त्रि॒ंश इति॑
चतुः॑ – त्रि॒ंशः । इति॑ । दक्षि॑णतः । अ॒सौ । वै । आ॒दि॒त्यः ।
ब्र॒ध्नस्य॑ । वि॒ष्टप॑म् । ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म – वर्च॑सम् । ए॒व ।
दक्षि॑णतः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्धः । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सित॑र इति॑
ब्र॒ह्मव॑र्च॒सि – तर॑तः । प्र॒तिष्ठे॑ति प्र॒ति – स्था॑ । त्रय॒स्त्रि॒ंश
इति॑ त्रयः – त्रि॒ंशः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॑त्यै ।

नाकः॑ । षट्त्रिं॑श इति॑ षट्-त्रिं॑शः । इति॑ । उत्तर॑त इत्युत्-तरतः॑ ।
सुव॑र्ग इति॑ सुवः॑ – गः॑ । वै () । लो॒कः॑ । ना॒कः॑ । सु॒व॒र्ग॒स्येति॑
सु॒वः॑ – ग॒स्य॑ । लो॒क॒स्य॑ । स॒म॒ष्ट्या॑ इति॑ सं – अ॒ष्ट्यै॑ । 15 (55)
(वै॑ त्रि॒वृ – दि॒ति॑ पु॒रस्ता॑थ् – स॒व्य – स्त्रयो॑विं॒श इति॑ – सु॒व॒र्गो
वै॑ – पञ्च॑ च) (A3)

Special Korvai for Anuvaakam 3

आ॒शु – व्यो॑म – ध॒रु॒णो – भा॒न्तः – प्र॒तू॒र्तिर॑ – भि॒व॒र्तो – व॒र्च –
स्त॒पो – यो॒नि – र्ग॒र्भा – ओ॒जः – सं॒भ॒रणः॑ – क्र॒तु – ब्र॒ह्म॒स्य॑
– प्र॒ति॒ष्ठा – ना॒कः – षोड॑श)

5.3.4.1

अ॒ग्ने॒र्भा॒गो॒ऽसीति॑ पु॒रस्ता॑दुप॑ दधाति॑ य॒ज्ञमु॒खं वा॑ अ॒ग्निर्य॑ज्ञमु॒खं
दी॒क्षा य॒ज्ञमु॒खं ब्र॒ह्म य॒ज्ञमु॒खं त्रि॒वृद्-य॒ज्ञमु॒खमे॒व पु॒रस्ता॑द्वि॒ यात॑यति
नृ॒चक्ष॑सां॒ भा॒गो॒ऽसीति॑ दक्षि॒णतः॑ शु॒श्रु॒वा॒ऽसो वै॑ नृ॒चक्ष॑सोऽन्नं॑ धा॒ता
जा॒तायै॒वास्मा॑ अ॒न्नम॑पि॒ दधा॑ति॒ तस्मा॑ज्जा॒तोऽन्न॑म॒त्ति ज॒नि॒त्र॒ स्पृ॒त॒ऽ

सप्तदशः स्तोम इत्याहाऽन्नं वै जनित्र- [] 16

5.3.4.1 - Padam

अग्नेः । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वै । अग्निः । यज्ञमुखमिति
यज्ञ-मुखम् । दीक्षा । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । ब्रह्म ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । यज्ञमुखमिति
यज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । नृचक्षसामिति
नृ - चक्षसाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । शुश्रुवाऽसः ।
वै । नृचक्षस इति नृ - चक्षसः । अन्नम् । धाता । जाताय । एव ।
अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । तस्मात् । जातः । अन्नम् ।
अत्ति । जनित्रम् । स्पृतम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । स्तोमः ।
इति । आह । अन्नम् । वै । जनित्रम् । 16 (50)

5.3.4.2

-मन्त्रं सप्तदशो-ऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेना-न्नमद्यते
मित्रस्य भागोऽसीति पश्चात् प्राणो वै मित्रोऽपानो वरुणः

प्रा॒णापा॒नावे॑वास्मिन् दधाति दि॒वो वृ॒ष्टिर्वा॑ताः स्पृ॒ता एक॑वि॒ंशः
स्तो॒म इत्या॑ह प्रति॒ष्ठा वा एक॑वि॒ंशः प्रति॑ष्ठित्या इन्द्र॒स्य
भा॒गोऽसीत्यु॑त्तरत ओ॒जो वा इन्द्र॑ ओ॒जो विष्णु॑रोजः क्ष॒त्रमो॑जः

पञ्चदश – [] 17

5.3.4.2 - Padam

अ॒न्नम् । स॒प्तद॑श इति स॒प्त – द॑शः । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॑णतः ।
ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । मि॒त्रस्य॑ । भा॒गः ।
अ॒सि । इति॑ । प॒श्चात् । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । वै । मि॒त्रः । अ॒पान॑
इत्य॑प – अ॒नः । व॒रुणः॑ । प्रा॒णापा॒नाविति॑ प्रा॒ण – अ॒पानौ॑ । ए॒व ।
अ॒स्मिन् । दधा॑ति । दि॒वः । वृ॒ष्टिः । वा॒ताः । स्पृ॒ताः । एक॑वि॒ंश
इत्ये॑क – वि॒ंशः । स्तो॒मः । इति॑ । आ॒ह । प्रति॑ष्ठेति प्रति – स्था ।
वै । एक॑वि॒ंश इत्ये॑क – वि॒ंशः । प्रति॑ष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै ।
इन्द्र॒स्य । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्युत् – त॒रतः॑ । ओ॒जः ।

वै । इन्द्रः । ओजः । विष्णुः । ओजः । क्षत्रम् । ओजः ।

पञ्चदश इति पञ्च – दशः । 17 (50)

5.3.4.3

ओज ए॒वोत्तरतो॑ ध॒त्ते तस्मा॑दुत्तरतो॑-ऽभि॒प्रयायी॑ ज॒यति॑ वसू॒नां
भा॒गोऽसीति॑ पु॒रस्ता॑दुप॒ दधा॑ति य॒ज्ञमु॒खं वै॑ वस॒वो य॒ज्ञमु॒खं रु॒द्रा
य॒ज्ञमु॒खं चतु॑र्विं॒शो य॒ज्ञमु॒खमे॒व पु॒रस्ता॑द्वि या॒तय॑त्यादि॒त्यानां॑
भा॒गोऽसीति॑ दक्षि॒णतो॑ऽन्नं॒ वा आ॑दि॒त्या अन्नं॑ मरु॒तोऽन्नं॑ गर्भा॒ अन्नं॑
पञ्च॒विं॒शोऽन्नमे॒व दक्षि॑णतो॒ धत्ते॑ तस्मा॑द् दक्षि॒णेना॑ऽन्नम॒द्यते॑
ऽदि॒त्यै भा॒गो- [] 18

5.3.4.3 - Padam

ओजः । ए॒व । उत्तर॑त इत्यु॒त् – तर॑तः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।
उत्तर॑तोऽभि॒प्रयायी॑त्युत्तर॑तः-अभि॒प्रयायी॑ । ज॒यति॑ । वसू॒नाम् ।
भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उपे॑ति । द॒धाति॑ । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति
य॒ज्ञ-मु॒खम् । वै । वस॑वः । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ – मु॒खम् । रु॒द्राः ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ – मु॒खम् । चतु॑र्विं॒श इति॑ चतुः – विं॒शः ।

य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ – मु॒खम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॒तय॑ति ।
आ॒दि॒त्याना॑म् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । दक्षि॑णतः । अ॒न्नम् । वै ।
आ॒दि॒त्याः । अ॒न्नम् । म॒रुतः॑ । अ॒न्नम् । गर्भाः॑ । अ॒न्नम् ।
पञ्च॑वि॒ंश इति॑ पञ्च – वि॒ंशः । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॑णतः ।
ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यत्ते॑ । अ॒दित्यै॑ ।

भागः । 18 (50)

5.3.4.4

ऽसी॑ति प॒श्चात् प्र॑तिष्ठा वा अ॒दि॒तिः प्र॑तिष्ठा पू॒षा प्र॑तिष्ठा त्रि॒णवः
प्र॑तिष्ठि॒त्यै दे॒वस्य॑ स॒वितु॑र्भा॒गोऽसी॑त्यु॒त्तर॑तो ब्र॒ह्म वै दे॒वः स॒वि॒ता ब्र॒ह्म
बृ॒हस्प॑तिर्ब्र॒ह्म च॑तु॒ष्टोमो॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒समे॒वोत्त॑रतो ध॒त्ते तस्मा॑दु॒त्तरो॑ऽर्धो
ब्र॒ह्मव॑र्च॒सित॑रः सा॒वि॒त्रव॑ती भ॒वति॑ प्र॒सू॒त्यै तस्मा॑द् ब्रा॒ह्मणा॑ना॒मुदी॑ची
स॒निः प्र॑सू॒ता ध॒र्त्रश्च॑तु॒ष्टोम इति॑ पु॒रस्ता॑दुप द॒धाति॑ य॒ज्ञमु॒खं वै
ध॒र्त्रो – [] 19

5.3.4.4 - Padam

अ॒सि॒ । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति – स्था॑ । वै । अ॒दि॒तिः ।
 प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति – स्था॑ । पू॒षा । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति – स्था॑ । त्रि॒णव॑
 इति॑ त्रि – नवः॑ । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॑ प्र॒ति-स्थि॑त्यै । दे॒वस्य॑ । स॒वि॒तुः ।
 भा॒गः । अ॒सि॒ । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त् – तर॑तः । ब्र॒ह्म । वै । दे॒वः ।
 स॒वि॒ता । ब्र॒ह्म । बृ॒ह॒स्प॒तिः । ब्र॒ह्म । च॒तु॒ष्टोम॑ इति॑ च॒तुः – स्तो॒मः ।
 ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म – वर्च॑सम् । ए॒व । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त् – तर॑तः ।
 ध॒त्ते॒ । तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑ इत्यु॒त् – तरः॑ । अ॒र्धः । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सित॑र इति॑
 ब्र॒ह्मव॑र्च॒सि – तरः॑ । सा॒वि॒त्रव॑तीति॑ सा॒वि॒त्र – वती॑ । भ॒व॒ति॒ ।
 ॥ प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र – सू॒त्यै॒ । तस्मा॑त् । ब्रा॒ह्म॒णा॒नाम् । उ॒दी॒ची । स॒निः ।
 प्र॒सू॒तेति॑ प्र – सू॒ता । ध॒र्त्रः॑ । च॒तु॒ष्टोम॑ इति॑ च॒तुः – स्तो॒मः । इति॑ ।
 ॥ पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति॒ । य॒ज्ञमु॑खमि॒ति य॒ज्ञ – मु॒खम् ।
 वै । ध॒र्त्रः॑ । 19 (50)

5.3.4.5

य॒ज्ञमु॒खं च॑तु॒ष्टोमो॑ य॒ज्ञमु॒खमे॒व पु॒रस्ता॑द्वि या॒तय॑ति या॒वानां॑
भा॒गोऽसी॑ति दक्षि॒णतो॑ मा॒सा वै या॒वा अ॒र्धमा॑सा अ॒यावा॑-स्तस्मा॒द्-
दक्षि॒णावृ॑तो मा॒सा अन्नं॑ वै या॒वा अन्नं॑ प्र॒जा अन्नमे॒व दक्षि॑णतो॒ धत्ते॑
तस्मा॒द् दक्षि॑णेना-न्नमद्यत ऋ॒भूणां॑ भा॒गोऽसी॑ति पश्चात् प्रतिष्ठित्यै
वि॒वर्तो॑ ऽष्टाच॒त्वारि॒ंश इत्यु॑त्तरतो॒ऽनयो॑र्लो॒कयोः॑ स॒वीर्य॑त्वाय
तस्मा॒दिमौ लो॒कौ स॒मावद्-वी॒र्यो - [] 20

5.3.4.5 - Padam

य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । च॑तु॒ष्टोम इति॑ चतुः - स्तो॒मः ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॒तय॑ति ।
या॒वानाम् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । दक्षि॒णतः॑ । मा॒साः । वै । या॒वाः ।
अ॒र्धमा॑सा इत्य॒र्ध - मा॒साः । अ॒यावाः । तस्मा॑त् । दक्षि॒णावृ॑त इति॑
दक्षि॒णा - आ॒वृ॒तः । मा॒साः । अन्न॑म् । वै । या॒वाः । अन्न॑म् । प्र॒जा
इति॑ प्र - जाः । अन्न॑म् । ए॒व । दक्षि॒णतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।
दक्षि॒णेन॑ । अन्न॑म् । अद्य॑ते । ऋ॒भूणाम् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ ।

पश्चात् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । विवर्त इति वि – वर्तः ।
 अष्टाचत्वारिंश इत्यष्टा-चत्वारिंशः । इति । उत्तरत इत्युत्-तरतः ।
 अनयोः । लोकयोः । सवीर्यत्वायेति सवीर्य – त्वाय । तस्मात् ।
 इमौ । लोकौ । समावद्दीर्याविति समावत् – वीर्यौ । 20 (50)

5.3.4.6

यस्य मुख्यवतीः पुरस्तादुपधीयन्ते मुख्य एव भवत्याऽस्य मुख्यो
 जायते यस्या-न्नवती – दक्षिणतो-ऽत्यन्तमाऽस्यान्नादो जायते यस्य
 प्रतिष्ठावतीः पश्चात् प्रत्येव तिष्ठति यस्यौजस्वतीरुत्तरत औजस्व्येव
 भवत्याऽस्यौजस्वी जायते ऽर्को वा एष यदग्निस्तस्यैतदेव

स्तोत्रमेतच्छस्त्रं यदेषा विधा – [] 21

5.3.4.6 - Padam

यस्य । मुख्यवतीरिति मुख्य – वतीः । पुरस्तात् । उपधीयन्त
 इत्युप – धीयन्ते । मुख्यः । एव । भवति । एति । अस्य । मुख्यः ।
 जायते । यस्य । अन्नवतीरित्यन्न – वतीः । दक्षिणतः । अत्ति ।
 अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न – अदः । जायते । यस्य ।

प्रतिष्ठा॑वती॑रिति॑ प्रतिष्ठा – वतीः॑ । पश्चात् । प्रतीति॑ । ए॒व । तिष्ठति॑ ।
यस्य॑ । ओज॑स्वतीः । उत्तर॑त इत्युत् – तरतः॑ । ओज॑स्वी । ए॒व ।
भवति॑ । एति॑ । अ॒स्य । ओज॑स्वी । जा॒यते॑ । अ॒र्कः । वै । ए॒षः ।
यत् । अ॒ग्निः । तस्य॑ । ए॒तत् । ए॒व । स्तो॒त्रम् । ए॒तत् । श॒स्त्रम् ।
यत् । ए॒षा । वि॒धेति॑ वि – धा । 21 (50)

5.3.4.7

वि॒धीयते॑ऽर्क ए॒व तद॒र्क्यम॑नु वि॒धीयते॑ ऽत्य॒न्नमा॑ऽस्या॒न्नादो॑ जा॒यते॑
यस्यै॑षा वि॒धा वि॒धीयते॑ य उ चै॒नामे॒वं वै॒द सृ॒ष्टीरु॑प दधाति
यथा॑सृष्टमे॒वाव रु॒न्धे न वा इ॒दं दि॒वा न न॑क्तमासीदव्यावृ॒त्तं ते दे॒वा
ए॒ता व्यु॑ष्टीरपश्यन् ता उपा॒दध॑त ततो॒ वा इ॒दं () व्यौ॑च्छद्-यस्यै॒ता
उप॑धीयन्ते व्ये॒वास्मा उ॑च्छत्यथो॒ तम ए॒वाप॑हते । 22

5.3.4.7 - Padam

वि॒धीयत॑ इति॑ वि – धी॒यते॑ । अ॒र्के । ए॒व । तत् । अ॒र्क्यम् । अ॒नु ।
वी॒ति । धी॒यते॑ । अ॒त्ति । अ॒न्नम् । एति॑ । अ॒स्य । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न
– अ॒दः । जा॒यते॑ । यस्य॑ । ए॒षा । वि॒धेति॑ वि – धा ।

वि॒धी॒य॒त॒ इति॑ वि॒ – धी॒य॒ते॑ । यः । उ॒ । च॒ । ए॒ना॒म् । ए॒व॒म् । वे॒द॒ ।
सृ॒ष्टीः॑ । उ॒पे॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ । य॒था॒सृ॒ष्ट॒मि॒ति॑ य॒था – सृ॒ष्ट॒म् । ए॒व ।
अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे॑ । न॒ । वै । इ॒द॒म् । दि॒वा॑ । न॒ । न॒क्त॒म् । आ॒सी॒त् ।
अ॒व्या॒वृ॒त्त॒मि॒त्य॒वि॑ – आ॒वृ॒त्त॒म् । ते॒ । दे॒वाः॑ । ए॒ताः॑ । व्यु॒ष्टी॒रि॒ति॑
वि॒ – उ॒ष्टीः॑ । अ॒प॒श्य॒न् । ताः॑ । उ॒पे॒ति॑ । अ॒द॒ध॒त॒ । त॒तः॑ । वै ।
इ॒द॒म् () । वी॒ति॑ । औ॒च्छ॒त् । य॒स्य॑ । ए॒ताः॑ । उ॒प॒धी॒य॒न्त॒ इत्यु॑प –
धी॒य॒न्ते॑ । वी॒ति॑ । ए॒व । अ॒स्मै॑ । उ॒च्छ॒ति॑ । अ॒थो॒ इति॑ । त॒मः॑ । ए॒व ।
अ॒पे॒ति॑ । ह॒ते॑ । 22 (64) (वै॒ ज॒नि॒त्रं॑ – प॒ञ्च॒द॒शो॑ – ऽदि॒त्यै॑ भा॒गो –
वै॒ ध॒र्त्रः॑ – स॒मा॒वृ॒द्धी॒र्यै॑-वि॒धा-त॒तो॒ वा इ॒दं॑ – च॒तु॒र्द॒श॒ च) (A4)

Special Korvai for Anuvaakam 4

(अ॒ग्ने॑ – नृ॒च॒क्ष॒सां॑ – ज॒नि॒त्रं॑ – मि॒त्र – स्ये॒न्द्र॒स्य॑ – व॒सू॒ना –
मा॒दि॒त्या॒ना॒ – म॒दि॒त्यै॑ – दे॒व॒स्य॑ स॒वि॒तुः॑ – सा॒वि॒त्र॒व॒ती॑ – ध॒र्त्रो॑ –
या॒वा॒ना-मृ॒भू॒णां॑ – वि॒व॒र्त॑ – श्रु॒तु॒र्द॒श॒)

5.3.5.1

अ॒ग्ने॑ जा॒तान् प्र॑णु॒दा नः॑ स॒प॒त्नानि॑ति॒ पु॒रस्ता॑दु॒प द॑धाति॒ जा॒ताने॒व
भ्रा॒तृ॒व्यान् प्र॑णु॒दते॒ सह॑सा जा॒तानि॑ति॒ प॒श्चाज्ज॑नि॒ष्यमा॑णाने॒व प्र॑ति॒ नुद॑ते
चतु॑श्च॒त्वारि॒॑शः स्तो॒म इति॑ दक्षि॒णतो॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं वै चतु॑श्च॒त्वारि॒॑शो
ब्र॒ह्मव॑र्च॒समे॒व दक्षि॑णतो॒ धत्ते॑ तस्मा॒द् दक्षि॑णोऽर्धो॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒सितरः॑
षोड॑शः स्तो॒म इत्यु॑त्तर॒त ओजो॑ वै षोड॑श ओज॒ एवो॑त्तरतो॒ धत्ते॑
तस्मा॑ – [] 23

5.3.5.1 - Padam

अ॒ग्ने॑ । जा॒तान् । प्रेति॑ । नु॒द । नः॑ । स॒प॒त्नान् । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् ।
उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । जा॒तान् । ए॒व । भ्रा॒तृ॒व्यान् । प्रेति॑ । नु॒दते॑ ।
सह॑सा । जा॒तान् । इति॑ । प॒श्चात् । ज॒नि॒ष्यमा॑णान् । ए॒व । प्र॑तीति॒ ।
नु॒दते॑ । चतु॑श्च॒त्वारि॒॑श इति॑ चतुः – च॒त्वारि॒॑शः । स्तो॒मः । इति॑ ।
दक्षि॑णतः । ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति॒ ब्र॒ह्म – व॒र्च॒सम् । वै । चतु॑श्च॒त्वारि॒॑श
इति॑ चतुः – च॒त्वारि॒॑शः । ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति॒ ब्र॒ह्म – व॒र्च॒सम् । ए॒व ।
दक्षि॑णतः । ध॒त्ते॑ । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्धः ।

ब्र॒ह्मव॑र्च॒सित॑र इति॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒सि – तरः॑ । षोड॑शः । स्तोमः॑ । इति॑ ।
उत्तर॑त इत्युत् – तरतः॑ । ओजः॑ । वै । षोड॑शः । ओजः॑ । ए॒व ।
उत्तर॑त इत्युत् – तरतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । 23 (50)

5.3.5.2

दुत्तर॑तोऽभि॒प्रया॑यी ज॒यति॑ वज्रो॑ वै चतु॑श्चत्वारि॒ंशो वज्रः॑ षोड॑शो
यदे॒ते इष्ट॑के उप॒दधा॑ति जा॒ताञ्च॑ ज॒निष्य॑माणाञ्च॒ भ्रातृ॑व्यान्
प्र॒णुद्य॑ वज्र॒मनु॑ प्र॒हरति॑ स्तृ॒त्यै पुरी॑षवतीं मध्य॒ उप॒दधा॑ति पुरी॑षं वै
मध्य॑मात्म॒नः सा॒त्मान॑मे॒वाग्निं॑ चि॒नुते॑ सा॒त्माऽमु॑ष्मिन् लो॒के भ॑वति॒ य
ए॒वं वैदे॑ता वा अ॒सप॒त्ना ना॑मेष्ट॒का य॒स्यैता॑ उप॒धी॒यन्ते॑ – [] 24

5.3.5.2 - Padam

उत्तर॑तोऽभि॒प्रया॑यीत्युत्तरतः – अ॒भिप्र॑यायी । ज॒यति॑ । वज्रः॑ । वै ।
चतु॑श्चत्वारि॒ंश इति॑ चतुः-च॒त्वारि॒ंशः । वज्रः॑ । षोड॑शः । यत् ।
ए॒ते इति॑ । इष्ट॑के इति॑ । उप॒दधा॑तीत्युप – द॒धाति॑ । जा॒तान् । च ।
ए॒व । ज॒निष्य॑माणान् । च । भ्रातृ॑व्यान् । प्र॒णुद्ये॑ति प्र-नुद्य॑ । वज्र॑म् ।

अनु॑ । प्रेति॑ । हरति॑ । स्तृत्यै॑ । पुरी॑षवतीमिति॑ पुरी॑ष-वतीम् । मध्ये॑ ।
उपेति॑ । दधाति॑ । पुरी॑षम् । वै । मध्यम्॑ । आत्मनः॑ । सात्मानमिति॑
स - आत्मानम् । एव । अग्निम् । चिनुते॑ । सात्मेति॑ स - आत्मा ।
अमुष्मिन् । लोके॑ । भवति॑ । यः । एवम् । वेद॑ । एताः । वै ।
असपत्नाः । नाम । इष्टकाः । यस्य॑ । एताः ।
उपधीयन्त॑ इत्युप - धीयन्ते॑ । 24 (50)

5.3.5.3

नास्य॑ सपत्नो॑ भवति॑ पशु॑र्वा एष॑ यदग्निर्विराज॑ उत्तमायां चित्यामुप॑
दधाति॑ विराजमेवोत्तमां॑ पशु॑षु दधाति॑ तस्मात् पशु॑मानुत्तमां॑ वाचं॑
वदति॑ दशदशोप॑ दधाति॑ सवीर्यत्वायाऽक्ष्णयोप॑ दधाति॑ तस्मादक्ष्णया॑
पशवोऽङ्गानि॑ प्रहरन्ति॑ प्रतिष्ठित्यै॑ यानि॑ वै छन्दा॑सि सुवर्ग्याण्यासन्
तैर्दे॒वाः सुवर्गं॑ लो॒कमायन्॑ तेनर्षयो॑ - [] 25

5.3.5.3 - Padam

न । अस्य॑ । सपत्नः॑ । भवति॑ । पशुः॑ । वै । एषः॑ । यत् । अग्निः॑ ।
विराज॑ इति वि - राजः॑ । उत्तमायामित्युत् - तमायाम् । चित्याम् ।

उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । वि॒राज॑मि॒ति वि॑ – रा॒जम् । ए॒व । उ॒त्त॒मा॒मि॒त्युत् –
त॒माम् । प॒शुषु॑ । द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । प॒शुमा॑नि॒ति प॒शु – मा॒न् ।
उ॒त्त॒मा॒मि॒त्युत् – त॒माम् । वा॒चम् । व॒दति॑ । द॒शद॑शेति द॒श – द॒श ।
उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । स॒वीर्य॑त्वायेति स॒वीर्य॑-त्वाय॑ । अ॒क्ष्ण॒या । उ॒पेति॑ ।
द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । अ॒क्ष्ण॒या । प॒शवः॑ । अ॒ङ्गानि॑ । प्रेति॑ । ह॒रन्ति॑ ।
प्रति॑ष्ठित्या इति प्रति – स्थि॒त्यै । या॒नि । वै । छ॒न्दा॒ँसि॑ ।
सु॒वर्ग्या॑णीति सु॒वः – ग्या॑नि । आ॒सन् । तैः । दे॒वाः । सु॒वर्ग॑मि॒ति
सु॒वः – गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । तेन॑ । ऋ॒षयः॑ । 25 (50)

5.3.5.4

ऽश्राम्यन् ते तपोऽतप्यन्त तानि तपसाऽपश्यन् तेभ्य एता इष्टका
निरमिमतेवः छन्दो वरिवश्छन्द इति ता उपादधत ताभिर्वै ते सुवर्गं
लोकमायन् यदेता इष्टका उपदधाति यान्येव छन्दाँसि सुवर्ग्याणि
तैरेव यजमानः सुवर्गं लोकमेति यज्ञेन वै प्रजापतिः
प्रजा असृजत ताः स्तोम भागैरेवाऽसृजत यथ् – [] 26

5.3.5.4 - Padam

अ॒श्राम्यन् । ते । तपः॑ । अ॒तप्यन्त । तानि॑ । तप॑सा । अ॒पश्यन् ।
ते॒भ्यः । ए॒ताः । इ॒ष्टकाः । नि॒रिति॑ । अ॒मि॒मत । ए॒वः । छ॒न्दः ।
व॒रिवः । छ॒न्दः । इति॑ । ताः । उ॒पेति॑ । अ॒दध॑त । ता॒भिः । वै । ते ।
सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः-ग॑म् । लो॒कम् । आ॒यन् । यत् । ए॒ताः । इ॒ष्टकाः ।
उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प – द॒धाति॑ । या॒नि । ए॒व । छ॒न्दा॒सि । सु॒व॒र्ग्या॒णीति॑
सु॒वः-ग्या॑नि । तैः । ए॒व । य॒ज॒मा॒नः । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः – ग॑म् ।
लो॒कम् । ए॒ति । य॒ज्ञेन॑ । वै । प्र॒जा॒प॒तिरि॑ति प्र॒जा – प॒तिः । प्र॒जा
इति॑ प्र – जाः । अ॒सृ॒ज॒त । ताः । स्तो॒म॒भा॒गैरि॑ति स्तो॒म – भा॒गैः ।
ए॒व । अ॒सृ॒ज॒त । यत् । 26 (50)

5.3.5.5

स्तो॒म भा॒गा उ॒प॒द॒धाति॑ प्र॒जा ए॒व तद्-य॑ज॒मा॒नः सृ॒ज॒ते बृ॒ह॒स्प॒ति॒र्वा
ए॒तद्-य॑ज्ञ॒स्य ते॒जः॒ सम॑भ॒र॒द्यथ् स्तो॒मभा॒गा यथ् स्तो॒मभा॒गा उ॒प॒द॒धाति॑
स॒ते॒ज॒स॒मे॒वाग्निं॑ चि॒नु॒ते बृ॒ह॒स्प॒ति॒र्वा ए॒तां य॑ज्ञ॒स्य प्र॒तिष्ठा॑म॒पश्य॑द्यथ्

स्तोम॑भागा॒ यथ् स्तोम॑भागा॒ उप॒दधा॑ति य॒ज्ञस्य॑ प्रति॒ष्ठित्यै॑ स॒प्तस॒प्तोप॑
दधा॑ति स॒वीर्य॑त्वाय॒ तिस्रो॑ म॒द्ध्ये॑ प्रति॒ष्ठित्यै॑ । 27

5.3.5.5 - Padam

स्तोम॑भागा॒ इति॑ स्तोम॑ – भा॒गाः । उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । प्र॒जा
इति॑ प्र – जाः । ए॒व । तत् । यज॑मानः । सृ॒जते॑ । बृ॒हस्प॑तिः ।
वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । ते॒जः । स॒मिति॑ । अ॒भर॑त् । यत् । स्तोम॑भागा॒
इति॑ स्तोम॑ – भा॒गाः । यत् । स्तोम॑भागा॒ इति॑ स्तोम॑ – भा॒गाः ।
उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । स॒तेज॑स॒मिति॑ स – ते॒जस॑म् । ए॒व ।
अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । बृ॒हस्प॑तिः । वै । ए॒ताम् । य॒ज्ञस्य॑ ।
प्रति॑ष्ठामिति॒ प्रति॑ – स्था॒म् । अ॒पश्य॑त् । यत् । स्तोम॑भागा॒ इति॑
स्तोम॑ – भा॒गाः । यत् । स्तोम॑भागा॒ इति॑ स्तोम॑ – भा॒गाः ।
उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । य॒ज्ञस्य॑ । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॑-स्थि॒त्यै ।
स॒प्तस॒प्तोति॑ स॒प्त – स॒प्त । उ॒पेति॑ । दधा॑ति । स॒वीर्य॑त्वायेति॒ सवीर्य॑
– त्वा॒य । ति॒स्रः । म॒ध्ये॑ । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॑ – स्थि॒त्यै । 27 (43)

(उत्तरतो॑ ध॒त्ते तस्मा॑ – दु॒प॒धी॒यन्त॑ – ऋ॒षयो॑ – ऽसृ॒जत॑ यत् –
त्रि॒चत्वारि॒॑ंशच्च॑) (A5)

5.3.6.1

र॒श्मि॒रित्ये॒वा ऽ॒दि॒त्यम॑सृ॒जत॑ प्रेति॒रिति॑ ध॒र्मम॑न्वितिरिति दि॒वम्
सं॒धि॒रित्यन्त॑रि॒क्षं प्रति॑धिरिति पृ॒थि॒वीं वि॑ष्टम्भ इति वृ॒ष्टिं
प्र॒वे॒त्य॒ह॒र॒नु॒वे॒ति रा॒त्रि॒मु॒शि॒गिति॑ व॒सून् प्र॑के॒त इति॑ रु॒द्रान्त्
सु॒दी॒ति॒रित्या॑दि॒त्यानो॒ज इति॑ पि॒तृ॒स्तन्तु॑रिति प्र॒जाः पृ॑त॒ना॒षाडि॑ति
प॒शून् रे॒व॒दि॒त्यो-ष॑धी॒रभि॑जिदसि यु॒क्त॒ग्रा॒वे – [] 28

5.3.6.1 - Padam

र॒श्मिः । इति॑ । ए॒व । आ॒दि॒त्यम् । अ॒सृ॒जत॑ । प्रेति॒रिति॑ प्र – इतिः ।
इति॑ । ध॒र्मम् । अ॒न्वि॒ति॒रित्य॑नु – इतिः । इति॑ । दि॒वम् । स॒न्धि॒रिति॑
सं – धिः । इति॑ । अ॒न्त॒रि॒क्षम् । प्र॒ति॒धि॒रिति॑ प्रति – धिः । इति॑ ।
पृ॒थि॒वीम् । वि॑ष्टम्भ इति॑ वि – स्त॒म्भः । इति॑ । वृ॒ष्टिम् । प्र॒वे॒ति
प्र – वा । इति॑ । अ॒हः । अ॒नु॒वे॒त्य॒नु-वा॑ । इति॑ । रा॒त्रि॒म् । उ॒शिक् ।
इति॑ । व॒सून् । प्र॒के॒त इति॑ प्र – के॒तः । इति॑ । रु॒द्रान् ।

सु॒दी॒तिरि॒ति सु॒-दी॒तिः॑ । इति॑ । आ॒दि॒त्यान् । ओजः॑ । इति॑ । पि॒तृन् ।
तन्तुः॑ । इति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । पृ॒त॒ना॒षाट् । इति॑ । प॒शून् ।
रे॒वत् । इति॑ । ओष॑धीः । अ॒भि॒जि॒दित्य॑भि - जि॒त् । अ॒सि ।
यु॒क्त॒ग्रा॒वेति॑ यु॒क्त - ग्रा॒वा । 28 (50)

5.3.6.2

-न्द्राय॑ त्वेन्द्रं॑ जि॒न्वेत्ये॒व दक्षि॑णतो॒ वज्रं॑ प॒र्यौ॒हद॑भिजित्यै॒ ताः प्र॒जा
अप॑प्राणा असृ॒जत॑ तास्वधि॒पति॑रसीत्ये॒व प्रा॒णम॑दधा-द्वन्ते॑त्य॒पान॑ꣳ
सꣳसर्प॑ इति॑ चक्षुर्वयो॒धा इति॑ श्रोत्रं॑ ताः प्र॒जाः प्रा॒णती॑र॒पान॑तीः
पश्य॑न्तीः शृ॒ण्वती॑र्न मिथु॒नी अ॒भवन्॑ तासु॑ त्रि॒वृ॒दसी॑त्ये॒व
मिथु॑नम॒दधा॑त् ताः प्र॒जा मिथु॑नी - [] 29

5.3.6.2 - Padam

इन्द्रा॑य । त्वा । इन्द्र॑म् । जि॒न्व । इति॑ । ए॒व । दक्षि॑णतः । वज्र॑म् ।
परी॑ति । औ॒हत् । अ॒भि॒जि॒त्या इत्य॑भि - जि॒त्यै । ताः । प्र॒जा इति॑
प्र - जाः । अप॑प्राणा इत्य॒प - प्रा॒णाः । अ॒सृ॒जत॑ । तासु॑ ।
अधि॑पतिरित्य॒धि-प॑तिः । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । प्रा॒णमि॑ति प्र-अ॒नम् ।

अ॒द॒धा॒त् । य॒न्ता । इति॑ । अ॒पा॒न॒मि॒त्य॒प – अ॒न॒म् । स॒र्प॒ इति॑
सं – सर्पः॑ । इति॑ । चक्षुः॑ । वयो॑धा इति॑ वयः – धाः । इति॑ ।
श्रो॒त्रम् ॥ ताः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । प्रा॒ण॒ती॒रि॒ति प्र – अ॒न॒तीः ।
अ॒पा॒न॒ती॒रि॒त्य॒प – अ॒न॒तीः । पश्य॑न्तीः । शृ॒ण्व॒तीः । न । मि॒थु॒नी ।
अ॒भ॒व॒न् । ता॒सु । त्रि॒वृ॒दि॒ति त्रि – वृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । ए॒व ।
मि॒थु॒न॒म् । अ॒द॒धा॒त् । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र॒जाः । मि॒थु॒नी । 29 (50)

5.3.6.3

भ॒व॒न्ती॒र्न प्रा॒जा॒य॒न्त ताः स॒र्प॒रो॒हो॒ऽसि नी॒रो॒हो॒ऽसी॒त्ये॒व प्रा॒ज॒न॒य॒त्
ताः प्र॒जाः प्र॒जा॒ता न प्र॒त्य॒ति॒ष्ठन् ता वसु॑को॒ऽसि वेष॑श्चिर॒सि
वस्य॑ष्टि॒रसी॒त्ये॒वैषु लो॒केषु॑ प्र॒त्य॒स्था॒पय॑द्यदाह वसु॑को॒ऽसि वेष॑श्चिर॒सि
वस्य॑ष्टि॒रसी॒ति प्र॒जा ए॒व प्र॒जा॒ता एषु॑ लो॒केषु॑ प्र॒ति॒ष्ठा॒पय॑ति
सा॒त्मा॒न्त॒रि॒क्ष॒ () रो॒हति॑ स॒प्रा॒णो॒ऽमु॒ष्मिन् लो॒के प्र॒ति ति॒ष्ठत्य॑व्य॒र्धु॒कः
प्रा॒णा॒पा॒ना॒भ्यां भ॒वति॑ य ए॒व वै॒द । 30

5.3.6.3 - Padam

भवन्तीः । न । प्रेति । अजायन्त । ताः । स॒र्॒रो॒ह इति सं – रोहः ।
अ॒सि । नी॒रो॒ह इति निः – रोहः । अ॒सि । इति । ए॒व । प्रेति ।
अ॒ज॒न॒यत् । ताः । प्र॒जा इति प्र – जाः । प्र॒जा॒ता इति प्र-जाताः ।
न । प्र॒तीति । अ॒ति॒ष्ठन् । ताः । व॒सु॒कः । अ॒सि । वेष॑श्चिरिति
वेष॑-श्चिः । अ॒सि । व॒स्य॑ष्टिः । अ॒सि । इति । ए॒व । ए॒षु । लो॒केषु॑ ।
प्र॒तीति । अ॒स्था॒प॒यत् । यत् । आ॒ह । व॒सु॒कः । अ॒सि । वेष॑श्चिरिति
वेष॑ – श्चिः । अ॒सि । व॒स्य॑ष्टिः । अ॒सि । इति । प्र॒जा इति
प्र – जाः । ए॒व । प्र॒जा॒ता इति प्र – जा॒ताः । ए॒षु । लो॒केषु॑ ।
प्र॒तीति । स्था॒प॒य॒ति । सा॒त्मे॒ति स – आ॒त्मा । अ॒न्त॒रि॒क्षम् () ।
रो॒ह॒ति । स॒प्रा॒ण इति स – प्रा॒णः । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । प्र॒तीति ।
ति॒ष्ठ॒ति । अ॒व्य॑र्धुक इत्य॒वि – अ॒र्धुकः॑ । प्रा॒णा॒पा॒ना॒भ्या॒मिति॑
प्रा॒ण – अ॒पा॒ना॒भ्याम् । भ॒व॒ति । यः । ए॒वम् । वे॒द । 30 (62)
(यु॒क्त॒ग्रा॒वा – प्र॒जा मि॒थु॒न्य – न्त॒रि॒क्षं – द्वा॒द॒श च) (A6)

5.3.7.1

ना॒क॒स॒द्भि॒र्वै दे॒वाः सु॒व॒र्गं लो॒क॒मा॒यन् तन्ना॒क॒स॒दां ना॒क॒स॒त्त्वं
यन्ना॒क॒स॒द उप॒द॒धाति॑ ना॒क॒स॒द्भि॒रेव॑ तद्-यज॑मानः सु॒व॒र्गं लो॒क॒मेति॑
सु॒व॒र्गो वै लो॒को ना॒को यस्यै॒ता उप॒धी॒यन्ते॑ ना॒स्मा अ॒कं भव॑ति
यज॑मानायतनं वै ना॒क॒स॒दो यन्ना॒क॒स॒द उप॒द॒धात्या॑यतनमेव
तद्-यज॑मानः कुरु॑ते पृ॒ष्ठानां॑ वा ए॒तत् तेजः॑ संभृ॑तं यन्ना॒क॒स॒दो
यन्ना॒क॒स॒द - [] 31

5.3.7.1 - Padam

ना॒क॒स॒द्भि॒रिति॑ ना॒क॒स॒त् - भिः॑ । वै । दे॒वाः । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः -
गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । तत् । ना॒क॒स॒दामि॑ति ना॒क - स॒दाम् ।
ना॒क॒स॒त्त्वमि॑ति ना॒क॒स॒त् - त्वम् । यत् । ना॒क॒स॒द इति॑
ना॒क - स॒दः । उप॒द॒धातीत्यु॑प - द॒धाति॑ । ना॒क॒स॒द्भि॒रिति॑ ना॒क॒स॒त्
- भिः॑ । ए॒व । तत् । यज॑मानः । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः-गम् । लो॒कम् ।
ए॒ति । सु॒व॒र्ग इति॑ सु॒वः-गः । वै । लो॒कः । ना॒कः । यस्य॑ । ए॒ताः ।
उप॒धी॒यन्त इत्यु॑प - धी॒यन्ते॑ । न । अ॒स्मै । अ॒कम् । भव॑ति ।

यज॑मानाय॒तनमि॑ति यज॑मान – आय॒तनम् । वै । नाक॑सद इति
 नाक॑ – सदः॑ । यत् । नाक॑सद इति नाक॑ – सदः॑ । उप॒दधा॑तीत्युप
 – दधा॑ति । आय॒तनमि॑त्या – यत॑नम् । ए॒व । तत् । यज॑मानः ।
 कुरु॑ते । पृ॒ष्ठाना॑म् । वै । ए॒तत् । तेजः॑ । संभृ॑तमि॒ति सं – भृ॑तम् ।
 यत् । नाक॑सद इति नाक॑ – सदः॑ । यत् ।

नाक॑सद इति नाक॑ – सदः॑ । 31 (50)

5.3.7.2

उप॒दधा॑ति पृ॒ष्ठाना॑मे॒व तेजो॑ऽव रुन्धे॑ पञ्च॒चोडा॑ उप॒ दधा॑त्यप्सर॑स
 ए॒वैन॑मे॒ता भू॒ता अ॒मुष्मिन् लो॒क उप॒ शोरे॑ऽथो तनू॒पानी॑रे॒वैता
 यज॑मानस्य॒ यं द्वि॒ष्यात् तमु॑प॒दध॑द्द॒ध्याये॑दे॒ताभ्य॑ ए॒वैनं॑ दे॒वता॑भ्य॒ आ
 वृ॑श्चति ताज॒गार्ति॑मा॒र्च्छत्यु॑त्तरा नाक॑सद्भ्य॒ उप॒दधा॑ति यथा
 जा॒यामा॑नीय॒ गृहे॑षु निषा॒दय॑ति तादृ॒गेव॑ तत् – [] 32

5.3.7.2 - Padam

उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । पृ॒ष्ठाना॑म् । ए॒व । तेजः॑ । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ ।
 पञ्च॒चोडा॑ इति पञ्च – चो॒डाः । उ॒पेति॑ । दधा॑ति । अ॒प्सर॑सः ।

ए॒व । ए॒नम् । ए॒ताः । भू॒ताः । अ॒मुष्मिन् । लो॒के । उ॒पेति॑ । शे॒रे ।
 अथो॒ इति॑ । त॒नूपा॒नीरि॑ति त॒नू – पा॒नीः॑ । ए॒व । ए॒ताः । य॒ज॒मा॒नस्य॑ ।
 यम् । द्वि॒ष्यात् । तम् । उ॒प॒द॒ध॒दित्यु॑प – द॒धत् । ध्या॒येत् । ए॒ताभ्यः॑ ।
 ए॒व । ए॒नम् । दे॒वता॑भ्यः । ए॒ति । वृ॒श्च॒ति । ता॒जक् । आ॒र्तिम् । ए॒ति ।
 ऋ॒च्छ॒ति । उ॒त्तरा॑ इत्युत् – त॒राः । ना॒क॒स॒द्भ्य इति॑ ना॒क॒स॒त्-भ्यः॑ ।
 उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति । यथा॑ । जा॒याम् । आ॒नी॒येत्या॑ – नी॒य । गृ॒हेषु॑ ।
 नि॒षा॒द॒य॒तीति॑ नि – सा॒द॒य॒ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । 32 (50)

5.3.7.3

प॒श्चात् प्रा॒चीमु॒त्त॒मामु॑प द॒धा॒ति तस्मा॑त् प॒श्चात् प्रा॒ची प॒त्यन्वा॑स्ते
 स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णां च॑ वि॒कर्णीं॑ चो॒त्त॒मे उ॑प द॒धा॒ति प्रा॒णो वै
 स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णाऽऽयु॑र्वि॒कर्णीं॑ प्रा॒णं चै॒वाऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ ध॑त्ते
 तस्मा॑त् प्रा॒णश्चा॑ऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ ना॒न्यामु॒त्तरा॑मिष्ट॒कामु॑प
 द॒ध्याद्-य॒द॒न्यामु॒त्तरा॑-मिष्ट॒का-मु॑प॒द॒ध्यात् प॒शूनां॑ – [] 33

5.3.7.3 - Padam

पश्चात् । प्राची॑म् । उत्त॑मामित्युत् – त॒माम् । उपेति॑ । दधाति॑ ।
तस्मात्॑ । पश्चात् । प्राची॑ । पत्नी॑ । अन्विति॑ । आस्ते॑ ।
स्वय॑मातृ॒ण्णामिति॑ स्वयं – आतृ॒ण्णाम् । च । विक॑र्णीमिति॑
वि – क॑र्णीम् । च । उत्त॑मे इत्युत् – त॒मे । उपेति॑ । दधाति॑ ।
प्राण॑ इति प्र – अनः॑ । वै । स्वय॑मातृ॒ण्णेति॑ स्वयं – आतृ॒ण्णा ।
आयुः॑ । विक॑र्णीति॑ वि – क॑र्णी । प्राण॑मिति प्र – अनम् । च ।
एव । आयुः॑ । च । प्रा॒णाना॑मिति प्र – अनाना॑म् । उत्त॑मावित्युत् –
त॒मौ । धत्ते॑ । तस्मात् । प्राण॑ इति प्र – अनः॑ । च । आयुः॑ । च ।
प्रा॒णाना॑मिति प्र – अनाना॑म् । उत्त॑मावित्युत् – त॒मौ । न । अन्याम् ।
उत्तरा॑मित्युत् – त॒राम् । इष्ट॑काम् । उपेति॑ । दध्यात् । यत् । अन्याम् ।
उत्तरा॑मित्युत् – त॒राम् । इष्ट॑काम् । उप॒दध्या॑दित्युप – दध्यात् ।
प॒शूनाम् । 33 (50)

5.3.7.4

च॒ यज॑मानस्य च॒ प्रा॒णं॑ चाऽऽ*यु॒श्चापि॑ द॒ध्यात् तस्मा॑न्ना-
न्यो॒त्तरे॑ष्टको॒पधे॑या॒ स्वय॑मातृ॒ण्णामु॑प द॒धात्य॑सौ वै स्वय॑मातृ॒ण्णा-
ऽमू॒मेवो॑प॒ धत्ते॑ ऽश्चमु॒प घ्रा॑पयति प्रा॒णमे॒वास्यां॑ द॒धात्यथो॑ प्राजाप॒त्यो
वा अ॒श्वः प्र॑जापति॒नैवा॑ग्निं चि॒नुते॑ स्वय॑मातृ॒ण्णा भ॑वति
प्रा॒णाना॑मु॒त्सृ॑ष्ट्या अथो सु॒वर्ग॑स्य लो॒कस्याऽनु॑ख्यात्या ए॒षा वै ()
दे॒वानां॑ वि॒क्रान्ति॑र्यद्-वि॒कर्णी॑ यद्-वि॒कर्णी॑मु॒पद॑धाति दे॒वाना॑मे॒व
वि॒क्रान्ति॑मनु॒ विक्र॑मत उत्तर॒त उप॑दधाति तस्मा॑दुत्तर॒त उप॑चारोऽग्नि
र्वा॒युम॑ती भवति॒ समि॑द्ध्यै । 34

5.3.7.4 - Padam

च । यज॑मानस्य । च । प्रा॒णमि॑ति प्र - अन॒म् । च । आ॒युः । च ।
अपी॑ति । द॒ध्यात् । तस्मा॑त् । न । अ॒न्या । उत्तरे॑त्युत्-तरा । इष्ट॑का ।
उप॑धेयेत्यु॒प - धे॑या । स्वय॑मातृ॒ण्णामि॑ति स्वयं - आतृ॒ण्णाम् ।
उपे॑ति । द॒धाति॑ । अ॒सौ । वै । स्वय॑मातृ॒ण्णेति॑ स्वयं - आतृ॒ण्णा ।

अ॒मू॒म् । ए॒व । उ॒पे॒ति॑ । ध॒त्ते॑ । अ॒श्व॒म् । उ॒पे॒ति॑ । घ्रा॒पय॑ति । प्रा॒णमि॑ति
 प्र – अ॒न॒म् । ए॒व । अ॒स्याम् । द॒धा॒ति॑ । अथो॑ इति॑ । प्रा॒जाप॑त्य इति॑
 प्रा॒जा – प॒त्यः॑ । वै । अ॒श्वः॑ । प्र॒जाप॑ति॒नेति॑ प्र॒जा – प॒ति॒ना । ए॒व ।
 अ॒ग्नि॒म् । चि॒नु॒ते॑ । स्व॒यमा॑तृ॒ण्णेति॑ स्व॒यं – आ॒तृ॒ण्णा । भ॒वति॑ ।
 प्रा॒णा॒नामि॑ति प्र – अ॒ना॒नाम् । उ॒थ्सृ॑ष्ट्या इत्यु॒त् – सृ॑ष्ट्यै । अथो॑
 इति॑ । सु॒वर्ग॑स्येति॑ सु॒वः – ग॒स्य॑ । लो॒क॒स्य॑ । अ॒नु॒ख्या॒त्या इत्य॑नु –
 ख्या॒त्यै । ए॒षा । वै () । दे॒वा॒नाम् । वि॒क्रान्ति॑रिति॑ वि – क्रा॒न्तिः॑ ।
 यत् । वि॒कर्णी॑ति॑ वि – क॒र्णी॑ । यत् । वि॒कर्णी॑मि॒ति वि – क॒र्णी॑म् ।
 उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प – द॒धा॒ति॑ । दे॒वा॒नाम् । ए॒व । वि॒क्रान्ति॑मि॒ति
 वि – क्रा॒न्ति॑म् । अ॒नु । वी॒ति॑ । क्र॒म॒ते॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त् – त॒रतः॑ ।
 उ॒पे॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ । तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑त उ॒प॒चा॒र इत्यु॑त्तरतः – उ॒प॒चा॒रः ।
 अ॒ग्निः॑ । वा॒यु॒मती॑ति॑ वा॒यु – म॒ती॑ । भ॒वति॑ । स॒मिद्ध्य॑ इति॑
 सं – इ॒द्ध्यै॑ । 34 (72) (संभृ॑तं य॒न्ना॒क॒सदो॑ य॒न्ना॒क॒सद॑ – स्तत् –
 प॒शूना॑ – मे॒षा वै – द्वा॒विं॒शति॑श्च) (A7)

5.3.8.1

छन्दा॑स्युप॑ दधाति॑ प॒शवो॑ वै छन्दा॑सि प॒शूने॒वाव॑ रुन्धे
छन्दा॑सि वै दे॒वानां॑ वामं॑ प॒शवो॑ वाममे॒व प॒शून्व॑ रुन्ध
एता॑ ह वै य॒ज्ञसे॑न-श्रैत्रि॒याय॑ण-श्चि॒तिं वि॑दां च॒कार॑ तया॒ वै स
प॒शून्वा॑रुन्ध यदे॒तामु॑प॒दधा॑ति प॒शूने॒वाव॑ रुन्धे गाय॒त्रीः पु॒रस्ता॑दुप॑
दधाति॑ तेजो॑ वै गाय॒त्री तेज॑ ए॒व- [] 35

5.3.8.1 - Padam

छन्दा॑सि । उपे॑ति । द॒धाति॑ । प॒शवः॑ । वै । छन्दा॑सि । प॒शून् ।
ए॒व । अवे॑ति । रुन्धे॑ । छन्दा॑सि । वै । दे॒वाना॑म् । वा॒मम् ।
प॒शवः॑ । वा॒मम् । ए॒व । प॒शून् । अवे॑ति । रुन्धे॑ । ए॒ताम् । ह॒ । वै ।
य॒ज्ञसे॑न इति॑ य॒ज्ञ - से॒नः । चैत्रि॒याय॑णः । चि॒तिम् । वि॒दाम् ।
च॒कार॑ । तया॑ । वै । सः । प॒शून् । अवे॑ति । अ॒रुन्ध॑ । यत् । ए॒ताम् ।
उप॑दधातीत्युप॑ - द॒धाति॑ । प॒शून् । ए॒व । अवे॑ति । रुन्धे॑ । गाय॒त्रीः ।
पु॒रस्ता॑त् । उपे॑ति । द॒धाति॑ । तेजः॑ । वै । गाय॒त्री । तेजः॑ ।

ए॒व । 35 (50)

5.3.8.2

मु॒ख॒तो॒ ध॒त्ते॒ मूर्ध॑न्वती॒र्भव॑न्ति॒ मूर्धा॑नमे॒वैन॑ꣳ समा॒नानां॑ करो॒ति॒
त्रि॒ष्टु॒भ॒ उप॑ दधातीन्द्रि॒यं वै॑ त्रि॒ष्टु॒गिन्द्रि॑यमे॒व म॑ध्यतो॒ ध॒त्ते॒ जग॑तीरु॒प॒
दधा॑ति जा॒गता॑ वै प॒शवः॑ प॒शूने॒वाव॑ रुन्धे ऽनु॒ष्टु॒भ॒ उप॑ दधाति प्रा॒णा
वा अ॒नु॒ष्टु॒प् प्रा॒णाना॑मु॒त्सृ॑ष्ट्यै बृ॒हती॑रु॒ष्णिहाः॑ प॒ङ्की॒रक्ष॑रप॒ङ्कीरि॑ति
वि॒षु रू॒पाणि॑ छन्दाꣳस्यु॒प दधा॑ति वि॒षु रू॒पा वै प॒शवः॑ प॒शवः॑- [] 36

5.3.8.2 - Padam

मु॒ख॒तः । ध॒त्ते । मूर्ध॑न्वतीरि॒ति मूर्ध॑न् - वतीः । भ॒वन्ति॑ । मूर्धा॑नम् ।
ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रो॒ति । त्रि॒ष्टु॒भः । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति ।
इन्द्रि॑यम् । वै । त्रि॒ष्टु॒क् । इन्द्रि॑यम् । ए॒व । म॑ध्यतः । ध॒त्ते । जग॑तीः ।
उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति । जा॒गताः॑ । वै । प॒शवः॑ । प॒शून् । ए॒व । अ॒वे॒ति ।
रुन्धे॑ । अ॒नु॒ष्टु॒भ इत्य॑नु - स्तु॒भः । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति । प्रा॒णा इति॑
प्र - अ॒नाः । वै । अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्यनु॑ - स्तु॒प् । प्रा॒णा॒नामि॑ति
प्र - अ॒ना॒नाम् । उ॒त्सृ॑ष्ट्या इत्यु॒त् - सृ॑ष्ट्यै । बृ॒हतीः॑ । उ॒ष्णिहाः॑ ।
प॒ङ्कीः । अ॒क्षर॑प॒ङ्कीरि॒त्यक्ष॑र - प॒ङ्कीः । इति॑ ।

वि॒षु॒रूपा॒णीति॑ वि॒षु – रू॒पाणि॑ । छन्दा॑सि । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ ।

वि॒षु॒रूपा॒ इति॑ वि॒षु – रू॒पाः । वै । प॒शवः॑ । प॒शवः॑ । 36 (50)

5.3.8.3

–छन्दा॑सि वि॒षु॒रूपाने॒व प॒शून॑व रुन्धे॒ वि॒षु॒रूपम॑स्य गृ॒हे
दृ॒श्यते॑ यस्यै॒ता उप॑धी॒यन्ते॑ य उ॒ चैना॑ ए॒वं वै॒दाऽति॑च्छन्द्समु॒प
द॒धात्य॑तिच्छन्दा॒ वै सर्वा॑णि छन्दा॑सि सर्वे॑भिरे॒वैनं॑ छन्दो॑भिश्चिनुते॒
व॒र्ष्म वा ए॒षा छन्द्सां॑ य॒दति॑च्छन्दा॒ यदति॑च्छन्द्स–मु॒पद॑धाति
व॒र्ष्मे॒वैन॑स॒मानानां॑ करोति द्वि॒पदा॑ उप॒ दधाति॑ द्वि॒पाद्–यज॑मानः
() प्रतिष्ठित्यै । 37

5.3.8.3 - Padam

छन्दा॑सि । वि॒षु॒रूपानि॑ति वि॒षु – रू॒पान् । ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ ।
रुन्धे॒ । वि॒षु॒रूपमि॑ति वि॒षु–रूप॑म् । अ॒स्य । गृ॒हे । दृ॒श्यते॑ । यस्य॑ ।
ए॒ताः । उप॑धी॒यन्त इत्यु॑प – धी॒यन्ते॑ । यः । उ॒ । च॒ । ए॒नाः । ए॒वम् ।
वै॒द । अ॒ति॒च्छन्द्स॑मित्यति – छन्द्स॑म् । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ ।
अ॒ति॒च्छन्दा॑ इत्यति – छन्दा॑ः । वै । सर्वा॑णि । छन्दा॑सि । सर्वे॑भिः ।

ए॒व । ए॒नम् । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः-भिः॑ । चि॒नुते॑ । वर्ष्म॑ । वै । ए॒षा ।
छ॒न्द॒साम् । यत् । अ॒ति॒च्छ॒न्दा॑ इत्य॒ति - छ॒न्दाः॑ । यत् ।
अ॒ति॒च्छ॒न्द॒स॒मित्य॑ति - छ॒न्द॒सम् । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धाति॑ । वर्ष्म॑ ।
ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रोति॑ । द्वि॒प॒दा इति॑ द्वि - प॒दाः॑ ।
उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । द्वि॒पा॒दिति॑ द्वि - पा॒त् । य॒ज॒मा॒नः () ।
प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । 37 (51)

(ते॒ज ए॒व - प॒श॒वः प॒श॒वो - य॒ज॒मा॒न - ए॒कञ्च॑) (A8)

5.3.9.1

स॒र्वा॒भ्यो॑ वै दे॒वता॑भ्योऽग्नि॒श्ची॒यते॑ यथ् स॒यु॒जो नो॑प॒द॒ध्याद् दे॒वता॑
अ॒स्याग्निं॑ वृ॒ञ्जी॒रन् यथ् स॒यु॒ज उ॒प॒द॒धा॒त्यात्म॑नै॒वैन॑ स॒यु॒जं चि॒नुते॑
ना॒ग्नि॒ना व्य॑ध्यतेऽथो॒ यथा॑ पु॒रुषः॑ स्ना॒वभिः॑ सं॒तत॑ ए॒वमे॒वैता॑भि॒रग्निः॑
सं॒ततो॑ ऽग्नि॒ना वै दे॒वाः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन् ता अ॒मूः कृ॒त्तिका॑
अ॒भवन्॑ य॒स्यैता॑ उ॒प धी॑यन्ते सु॒वर्ग॑मे॒व - [] 38

5.3.9.1 - Padam

सर्वा॑भ्यः । वै । दे॒वता॑भ्यः । अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । यत् । स॒युज॑ इति॑
स – यु॒जः । न । उ॒प॒द॒ध्या॒दित्यु॑प – द॒ध्यात् । दे॒वताः॑ । अ॒स्य ।
अ॒ग्निम् । वृ॒ज्जी॒रन् । यत् । स॒युज॑ इति॑ स – यु॒जः ।
उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प – द॒धाति॑ । आ॒त्मना॑ । ए॒व । ए॒नम् । स॒युज॑मिति॑
स-यु॒जम् । चि॒नुते॑ । न । अ॒ग्निना॑ । वी॒ति । ऋ॒ध्यते॑ । अथो॑ इति॑ ।
यथा॑ । पु॒रुषः॑ । स्ना॒व॒भिरिति॑ स्ना॒व – भिः । सं॒त॒त इति॑ सं-त॒तः ।
ए॒वम् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । अ॒ग्निः । सं॒त॒त इति॑ सं-त॒तः । अ॒ग्निना॑ ।
वै । दे॒वाः । सु॒व॒र्गमिति॑ सु॒वः – गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । ताः ।
अ॒मूः । कृ॒त्तिकाः॑ । अ॒भवन् । यस्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त
इत्यु॑प – धी॒यन्ते॑ । सु॒व॒र्गमिति॑ सु॒वः – गम् । ए॒व । 38 (50)

5.3.9.2

लो॒कमे॑ति ग॒च्छति॑ प्र॒काशं॑ चि॒त्रमे॒व भ॑वति मण्ड॒लेष्ट॑का उ॒प द॑धातीमे
वै लो॒का मण्ड॑लेष्ट॒का इ॒मे ख॒लु वै लो॒का दे॒वपु॒रा दे॒वपु॒रा ए॒व
प्र॒वि॒शति॑ नाऽऽ*र्ति॒मा॒र्च्छत्य॑ग्निं चि॒क्या॒नो वि॒श्वज्यो॑तिष उ॒प

दधा॑ती॒माने॒वैताभि॑-लो॒कान् ज्यो॑तिष्म॒तः कुरु॑तेऽथो॑ प्रा॒णाने॒वैता
यज॑मानस्य दाध्र॒त्येता॑ वै दे॒वताः॑ सु॒वर्ग्या॑स्ता ए॒वा- () -न्वा॒रभ्य॑
सु॒वर्गं लो॑कमेति । 39

5.3.9.2 - Padam

लो॒कम् । ए॒ति । गच्छ॑ति । प्र॒काश॑मिति प्र-का॒शम् । चि॒त्रम् । ए॒व ।
भव॑ति । मण्ड॒लेष्ट॑का इति मण्ड॒ल - इष्ट॑काः । उपे॑ति । दधा॑ति ।
इमे॑ । वै । लो॒काः । मण्ड॒लेष्ट॑का इति मण्ड॒ल - इष्ट॑काः । इमे॑ ।
खलु॑ । वै । लो॒काः । दे॒वपु॒रा इति॑ दे॒व-पु॒राः । दे॒वपु॒रा इति॑-पु॒राः ।
ए॒व । प्रे॑ति । वि॒शति॑ । न । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋच्छ॑ति । अ॒ग्निम् ।
चि॒क्या॒नः । वि॒श्वज्यो॑तिष इति वि॒श्व - ज्यो॑तिषः । उपे॑ति । दधा॑ति ।
इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒कान् । ज्यो॑तिष्म॒तः । कुरु॑ते । अथो॑
इति॑ । प्रा॒णानि॑ति प्र - अ॒नान् । ए॒व । ए॒ताः । यज॑मानस्य । दाध्र॒ति ।
ए॒ताः । वै । दे॒वताः॑ । सु॒वर्ग्या॑ इति सु॒वः - र्ग्याः॑ । ताः । ए॒व () ।

अ॒न्वार॒भ्येत्य॑नु – आ॒रभ्य॑ । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒कम् ।

ए॒ति । 39 (54) (सु॒वर्ग॑मे॒व – ता॒ ए॒व – च॒त्वारि॑ च) (A9)

5.3.10.1

वृ॒ष्टि॒सनी॑रु॒प द॑धाति वृ॒ष्टिमे॒वाव॑ रु॒न्धे यदे॑क॒धोप॑द॒ध्यादे॑क॒मृ॒तुं
व॒र्षे॒दनु॑परि॒हार॑ सा॒दय॑ति तस्मा॑त् सर्वा॑नृ॒तून् व॒र्षति॑ पु॒रोवा॑त॒सनि॑-
र॒सीत्या॑है॒तद्वै वृ॒ष्ट्यै॑ रू॒प रू॒पेणै॑व वृ॒ष्टि॒मव॑ रु॒न्धे सँ॒यानी॑भि॒र्वै दे॒वा
इ॒मान् लो॒कान् स॑म॒युस्त॑त् सँ॒यानी॑ना सँ॒यानि॑त्वं य॒त्
सँ॒यानी॑रु॒पद॑धाति यथा॒ऽप्सु॒ ना॒वा सँ॒यात्ये॑व-[] 40

5.3.10.1 - Padam

वृ॒ष्टि॒सनी॑रि॒ति वृ॒ष्टि – सनीः॑ । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । वृ॒ष्टिम् । ए॒व ।
अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । यत् । ए॒क॒धेत्ये॑क – धा । उ॒पद॑ध्यादि॒त्युप॑
– द॒ध्यात् । ए॒कम् । ऋ॒तुम् । व॒र्षेत् । अ॒नु॒परि॒हार॑मि॒त्यनु॑ –
परि॒हार॑म् । सा॒दय॑ति । तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋ॒तून् । व॒र्षति॑ ।
पु॒रोवा॑त॒सनि॑रि॒ति पु॒रोवा॑त – स॒निः । अ॒सि । इति॑ । ह । ए॒तत् । वै ।
वृ॒ष्ट्यै॑ । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । वृ॒ष्टिम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।

सँ॒यानी॑भि॒रिति॑ सं – यानी॑भिः । वै । दे॒वाः । इ॒मान् । लो॒कान् ।
समि॑ति । अ॒युः । तत् । सँ॒यानी॑नामि॒ति सं – यानी॑नाम् ।
सँ॒यानि॑त्वमि॒ति सँ॒यानि॑ – त्वम् । यत् । सँ॒यानी॑रिति॑ सं – यानीः॑ ।
उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । यथा॑ । अ॒प्स्वि॒त्यप् – सु । ना॒वा ।
सँ॒याती॑ति सं – या॑ति । ए॒वम् । 40 (50)

5.3.10.2

–मे॒वैता॑भि॒र्यज॑मान इ॒मान् लो॒कान्त्वं सं या॑ति प्ल॒वो वा ए॒षोऽग्ने॑र्यथ्
सँ॒यानी॑र्यथ् सँ॒यानी॑रुप॒दधा॑ति प्ल॒वमे॒वैत॑म॒ग्नय॑ उप॒दधा॑त्युत
यस्यै॒तासू॑पहि॒तास्वा॑पोऽग्नि॑र्हर॒न्त्य॑ह॒त ए॒वास्या॑–ग्निरा॒दित्ये॑ष्ट॒का उप॑
दधा॑त्या॒दित्या॑ वा ए॒तं भू॑त्यै प्र॒तिनु॑दन्ते योऽ॒लं भू॑त्यै सन् भू॒तिं न
प्रा॒प्नो॑त्या॒दित्या॑– [] 41

5.3.10.2 - Padam

ए॒व । ए॒ताभिः॑ । यज॑मानः । इ॒मान् । लो॒कान् । समि॑ति । या॑ति ।
प्ल॒वः । वै । ए॒षः । अ॒ग्नेः । यत् । सँ॒यानी॑रिति॑ सं – यानीः॑ । यत् ।
सँ॒यानी॑रिति॑ सं – यानीः॑ । उप॒दधा॑तीत्युप–दधा॑ति । प्ल॒वम् । ए॒व ।

ए॒तम् । अ॒ग्नये॑ । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । उ॒त । य॒स्य । ए॒तासु॑ ।
उ॒पहि॒तास्वि॒त्युप॑ – हि॒तासु॑ । आ॒पः । अ॒ग्निम् । ह॒रन्ति॑ । अ॒हतः॑ ।
ए॒व । अ॒स्य । अ॒ग्निः । आ॒दित्ये॑ष्टका इत्यादित्य – इ॒ष्टकाः॑ ।
उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । आ॒दित्याः॑ । वै । ए॒तम् । भू॒त्यै॑ । प्र॒तीति॑ । नु॒दन्ते॑ ।
यः । अ॒लम् । भू॒त्यै॑ । स॒न् । भू॒तिम् । न ।
प्रा॒प्नोती॑ति प्र – आ॒प्नोति॑ । आ॒दित्याः॑ । 41 (50)

5.3.10.3

ए॒वैनं॑ भू॒तिं ग॒मय॑न्त्यसौ वा ए॒तस्याऽऽ॑दि॒त्यो रु॒चमा॑ द॒त्ते योऽग्निं॑
चि॒त्वा न रो॑च॒ते यदा॑दि॒त्येष्टका॑ उप॒दधा॑त्यसावे-वास्मिन्नादि॒त्यो रु॒चं
द॒धाति॑ यथाऽसौ दे॒वानां॑ रो॒चत॑ ए॒वमे॒वैष म॑नु॒ष्याणां॑ रो॒चते
घृ॒तेष्टका॑ उप॒ दधा॑त्येतद्वा अ॒ग्नेः प्रि॒यं धा॒म यद्-घृ॒तं प्रि॒येणै॒वैनं॑
धा॒म्ना स॒मर्ध॑यत्य- [] 42

5.3.10.3 - Padam

ए॒व । ए॒नम् । भू॒तिम् । ग॒मय॑न्ति । अ॒सौ । वै । ए॒तस्य॑ । आ॒दित्यः॑ ।
रु॒चम् । ए॒ति । द॒त्ते । यः । अ॒ग्निम् । चि॒त्वा । न । रो॑च॒ते । यत् ।

आ॒दि॒त्ये॒ष्ट॒का इ॒त्यादि॒त्य – इ॒ष्ट॒काः । उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प – द॒धा॒ति ।
अ॒सौ । ए॒व । अ॒स्मिन् । आ॒दि॒त्यः । रु॒च॒म् । द॒धा॒ति ।
य॒था । अ॒सौ । दे॒वा॒ना॒म् । रो॒च॒ते । ए॒व॒म् । ए॒व । ए॒षः । म॒नु॒ष्या॒णाम् ।
रो॒च॒ते । घृ॒ते॒ष्ट॒का इति॑ घृ॒त – इ॒ष्ट॒काः । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति । ए॒त॒त् । वै ।
अ॒ग्नेः । प्रि॒य॒म् । धा॒म । य॒त् । घृ॒त॒म् । प्रि॒ये॒ण । ए॒व । ए॒न॒म् ।
धा॒म्ना । स॒मि॒ति । अ॒र्ध॒य॒ति । 42 (50)

5.3.10.4

–थो॑ ते॒ज॒सा ऽनु॒परि॒हार॑ सा॒दय॑–त्य॒परि॒वर्ग॑–मे॒वास्मिन्॑ ते॒जो॑ द॒धा॒ति
प्र॒जा॒प॒ति॒र॒ग्नि॒म॒चि॒नु॒त स य॒श॒सा व्या॒र्ध्य॒त स ए॒ता य॒शो॒दा अ॒प॒श्य॒त्
ता उ॒पा॒ध॒त्ता ता॒भिर्वै॑ स य॒श आ॒त्म॒न्न॒ध॒त्ता य॒द्य॒शो॒दा उ॒प॒द॒धा॒ति य॒श
ए॒व ता॒भिर्य॑ज॒मान॑ आ॒त्मन् ध॑त्ते प॒ञ्चो॒प द॒धा॒ति पा॒ङ्कः पु॒रु॒षो
या॒वा॒ने॒व पु॒रु॒ष॒स्तस्मिन्॑ य॒शो॑ द॒धा॒ति । 43

5.3.10.4 - Padam

अ॒थो इति॑ । ते॒ज॒सा । अ॒नु॒परि॒हार॑मि॒त्यनु॑ – परि॒हार॑म् । सा॒दय॑ति ।
अ॒परि॒वर्ग॑मि॒त्यपरि॑ – वर्ग॑म् । ए॒व । अ॒स्मिन् । ते॒जः । द॒धा॒ति ।

प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॒ प्र॒जा – प॒तिः । अ॒ग्नि॒म् । अ॒चि॒नु॒त । सः । य॒श॒सा ।
वी॒ति॒ । आ॒र्ध्र्य॒त । सः । ए॒ताः । य॒शो॒दा इति॑ य॒शः – दाः ।
अ॒प॒श्य॒त् । ताः । उ॒पे॒ति॒ । अ॒ध॒त्त॒ । ता॒भिः । वै । सः । य॒शः ।
आ॒त्म॒न् । अ॒ध॒त्त॒ । य॒त् । य॒शो॒दा इति॑ य॒शः – दाः । उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प
– द॒धा॒ति॒ । य॒शः । ए॒व । ता॒भिः । य॒ज॒मा॒नः । आ॒त्म॒न् । ध॒त्ते॒ ।
प॒ञ्च॒ । उ॒पे॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ । पा॒ङ्कः । पु॒रु॒षः । या॒वा॒न् । ए॒व । पु॒रु॒षः ।
त॒स्मि॒न् । य॒शः । द॒धा॒ति॒ । 43 (49)

(ए॒वं – प्रा॒प्रो॒त्या॒दि॒त्या – अ॒र्ध्र्य॒त्ये – का॒न्न प॒ञ्चा॒श॒च्च) (A10)

5.3.11.1

दे॒वा॒सु॒राः सँ॒य॒त्ता आ॒स॒न् क॒नी॒या॒सो॒ दे॒वा आ॒स॒न्
भू॒या॒सो॒ऽसु॒रा॒स्ते दे॒वा ए॒ता इ॒ष्ट॒का अ॒प॒श्य॒न् ता उ॒पा॒द॒ध॒त
भू॒य॒स्कृ॒द॒सी॒त्ये॒व भू॒या॒सो॒ऽभ॒व॒न् व॒न॒स्प॒ति॒भि॒-रो॒ष॒धी॒भि॒-
व॒रि॒व॒स्कृ॒द॒सी॒ती॒-मा॒म॒ज॒य॒न् प्रा॒च्य॒सी॒ति प्रा॒चीं दि॒श॒म॒ज॒य॒न् नू॒र्ध्वा

ऽसी॒त्य॒मू॒म॒ज॒यन्-न॒न्त॒रि॒क्ष॒स॒द॒स्य॒न्त॒रि॒क्षे सी॒दे॒त्य॒-न्त॒रि॒क्ष॒म॒ज॒यन् ततो॑
दे॒वा॒ अभ॒वन् -[] 44

5.3.11.1 - Padam

दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व-अ॒सु॒राः । सँ॒य॒त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः । आ॒स॒न् ।
क॒नी॒या॒ऽसः॑ । दे॒वाः । आ॒स॒न् । भू॒या॒ऽसः॑ । अ॒सु॒राः । ते । दे॒वाः ।
ए॒ताः । इ॒ष्ट॒काः । अ॒प॒श्य॒न् । ताः । उ॒पेति॑ । अ॒द॒ध॒त । भू॒य॒स्कृ॒दि॒ति
भू॒यः - कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । ए॒व । भू॒या॒ऽसः॑ । अ॒भ॒व॒न् ।
व॒न॒स्प॒ति॒भि॒रिति॑ व॒न॒स्प॒ति - भिः॑ । ओ॒ष॒धी॒भि॒रि॒त्यो॒ष॒धि - भिः॑ ।
व॒रि॒व॒स्कृ॒दि॒ति व॒रि॒वः - कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । इ॒मा॒म् । अ॒ज॒य॒न् ।
प्रा॒ची॑ । अ॒सि॒ । इति॑ । प्रा॒ची॑म् । दि॒श॒म् । अ॒ज॒य॒न् । ऊ॒र्ध्वा ।
अ॒सि॒ । इति॑ । अ॒मू॒म् । अ॒ज॒य॒न् । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स॒दि॒त्य॒न्त॒रि॒क्ष - स॒त् ।
अ॒सि॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षे॑ । सी॒द॒ । इति॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒म् । अ॒ज॒य॒न् । त॒तः॑ ।
दे॒वाः । अ॒भ॒व॒न् । 44 (50)

5.3.11.2

पराऽसुरा यस्यैता उपधीयन्ते भूयानेव भवत्यभीमान् लोकान् जयति
भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो भवत्यप्सुषदसि श्येनसदसीत्याहैतद्वा
अग्ने रूपं रूपेणैवाग्निमव रुन्धे पृथिव्यास्त्वा द्रविणे सादयामी-
त्याहेमानेवैताभि-लोकान् द्रविणावतः कुरुत आयुष्या उप

दधात्यायुरेवा- [] 45

5.3.11.2 - Padam

परेति । असुराः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते ।
भूयान् । एव । भवति । अभीति । इमान् । लोकान् । जयति ।
भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ।
अप्सुषदित्यप्सु – सत् । असि । श्येनसदिति श्येन – सत् ।
असि । इति । आह । एतत् । वै । अग्नेः । रूपम् । रूपेण । एव ।
अग्निम् । अवेति । रुन्धे । पृथिव्याः । त्वा । द्रविणे । सादयामि ।
इति । आह । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् ।

द्र॒वि॒णा॒व॒त॒ इति॑ द्र॒वि॒ण॒ – व॒तः॑ । कु॒रु॒ते॑ । आ॒यु॒ष्याः॑ । उ॒पे॒ति॑ ।

द॒धा॒ति॑ । आ॒युः॑ । ए॒व । 45 (50)

5.3.11.3

–स्मिन् द॒धा॒त्य॒ग्ने॑ य॒त्ते॑ प॒र॒ं ह॒न्ना॒मे॒त्या॒है॒त॒द्वा अ॒ग्नेः॑ प्रि॒यं धा॒म॑
प्रि॒यमे॒वा॒स्य॑ धा॒मोपा॑ऽऽप्नोति तावे॒हि स॒ं र॒भा॒व॒हा इ॒त्या॒ह व्ये॒वैने॑न
प॒रि ध॒त्ते॑ पाञ्च॒जन्ये॑ष्वप्ये॒ध्य॒ग्न इ॒त्या॒हैष॑ वा अ॒ग्निः पाञ्च॒जन्यो॑ यः
पञ्च॒चि॒ती॒क–स्त॒स्मादे॒वमा॒हर्त॑व्या उप () द॒धा॒त्ये॒त॒द्वा ऋ॒तूनां॑ प्रि॒यं
धा॒म यदृ॒त॒व्या॑ ऋ॒तूना॑मे॒व प्रि॒यं धा॒माव॑ रु॒न्धे सु॒मे॒क इ॒त्या॒ह
सँव॒त्स॒रो वै सु॒मे॒कः सँव॒त्स॒रस्यै॒व प्रि॒यं धा॒मोपा॑ऽऽप्नोति । 46

5.3.11.3 - Padam

अ॒स्मिन् । द॒धा॒ति॑ । अ॒ग्ने॑ । य॒त् । ते॑ । प॒र॒म् । ह॒त् । ना॒म॑ । इति॑ ।
आ॒ह॒ । ए॒त॒त् । वै । अ॒ग्नेः॑ । प्रि॒यम् । धा॒म॑ । प्रि॒यम् । ए॒व । अ॒स्य॑ ।
धा॒म॑ । उ॒पे॒ति॑ । आ॒प्नो॒ति॑ । तौ । ए॒ति॑ । इ॒हि॒ । स॒मि॒ति॑ । र॒भा॒व॒है॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । वी॒ति॑ । ए॒व । ए॒ने॒न॑ । प॒री॒ति॑ । ध॒त्ते॑ ।
पाञ्च॒जन्ये॑ष्विति॑ पाञ्च॒ – ज॒न्ये॒षु॑ । अ॒पी॒ति॑ । ए॒धि॒ । अ॒ग्ने॑ । इति॑ ।

आ॒ह । ए॒षः । वै । अ॒ग्निः । पा॒ञ्च॑ज॒न्य इति॑ पा॒ञ्च – ज॒न्यः ।
यः । प॒ञ्च॑चि॒तीक॑ इति॑ प॒ञ्च–चि॒तीकः॑ । तस्मा॑त् । ए॒वम् । आ॒ह ।
ऋ॒त॒व्याः॑ । उपे॑ति () । द॒धा॒ति । ए॒तत् । वै । ऋ॒तूना॑म् । प्रि॒यम् ।
धा॒म । यत् । ऋ॒त॒व्याः॑ । ऋ॒तूना॑म् । ए॒व । प्रि॒यम् । धा॒म । अ॒वेति॑ ।
रु॒न्धे । सु॒मे॒क इति॑ सु – मे॒कः । इति॑ । आ॒ह । सँ॒व॒त्स॒र इति॑
सं – व॒त्स॒रः । वै । सु॒मे॒क इति॑ सु – मे॒कः । सँ॒व॒त्स॒रस्ये॑ति
सं – व॒त्स॒रस्य॑ । ए॒व । प्रि॒यम् । धा॒म । उपे॑ति । आ॒प्नो॑ति । 46 (76)
(अ॒भ॒व – त्रा॒यु॒रे॒व – त॒व्या॑ उप – षड्वि॑ंशतिश्च) (A11)

5.3.12.1

प्र॒जा॒प॒ते॒रक्ष्य॑श्च॒यत् तत् परा॑ऽप॒तत् तद॑श्चो॒ऽभ॒वद्–यद॑श्च॒यत्
तद॑श्च॒स्याश्च॑त्वं तद्दे॒वा अ॑श्च॒मे॒धेनै॒व प्र॑त्य॒दधु॑रेष॒ वै प्र॒जा॒प॒तिः॑ सर्वं
क॒रोति॑ यो॒ऽश्च॒मे॒धेन॑ यज॒ते सर्व॑ ए॒व भ॑वति॒ सर्व॑स्य॒ वा ए॒षा
प्रा॒यश्चि॑त्तिः॒ सर्व॑स्य॒ भेष॑जः॒ सर्वं॑ वा ए॒तेन॑ पा॒प्मानं॑ दे॒वा अ॑तर॒न्नपि॑
वा ए॒तेन॑ ब्र॒ह्म॒ह॒त्याम॑तर॒न्त् सर्वं॑ पा॒प्मानं॑ – [] 47

5.3.12.1 - Padam

प्र॒जा॒प॒ते॒रि॒ति॒ प्र॒जा – प॒तेः॑ । अ॒क्षि॑ । अ॒श्व॒यत् । तत् । प॒रे॒ति॑ ।
अ॒प॒त॒त् । तत् । अ॒श्वः॑ । अ॒भ॒व॒त् । यत् । अ॒श्व॒यत् । तत् । अ॒श्व॒स्य॑ ।
अ॒श्व॒त्व॒मि॒त्य॒श्व – त्व॒म् । तत् । दे॒वाः॑ । अ॒श्व॒मे॒धे॒ने॒त्य॒श्व – मे॒धे॒न॑ ।
ए॒व । प्र॒ती॒ति॑ । अ॒द॒धुः॑ । ए॒षः॑ । वै । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॑ प्र॒जा – प॒ति॒म् ।
सर्व॑म् । क॒रो॒ति॑ । यः । अ॒श्व॒मे॒धे॒ने॒त्य॒श्व – मे॒धे॒न॑ । य॒ज॒ते॑ । सर्वः॑ ।
ए॒व । भ॒व॒ति॑ । सर्व॑स्य । वै । ए॒षा॑ । प्रा॒यश्चि॑त्तिः । सर्व॑स्य ।
भै॒ष॒ज॒म् । सर्व॑म् । वै । ए॒ते॒न॑ । पा॒प्मान॑म् । दे॒वाः॑ । अ॒त॒र॒न् ।
अ॒पी॒ति॑ । वै । ए॒ते॒न॑ । ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒मि॒ति॑ ब्र॒ह्म – ह॒त्या॒म् । अ॒त॒र॒न् ।
सर्व॑म् । पा॒प्मान॑म् । 47 (50)

5.3.12.2

त॒र॒ति॑ त॒र॒ति॑ ब्र॒ह्म॒ह॒त्यां॑ यो॒ऽश्व॒मे॒धे॒न॑ य॒ज॒ते॑ य उ चैनमे॒वं॑ वै॒दो॒त्त॒रं॑ वै
तत् प्र॒जा॒प॒ते॒र॒क्ष्य॑श्च॒यत् तस्मा॑द॒श्व॒स्यो॒त्त॒र॒तो॒ऽव॑ द्यन्ति दक्षि॒ण॒तो॒ऽन्ये॑षां
प॒शूनां॑ वै॒त॒सः॑ क॒टो॑ भ॒व॒त्य॒प्सु॒यो॒नि॒र्वा॑ अ॒श्वो॒ऽप्सु॒जो॑ वै॒त॒सः॑ स्व
ए॒वैनं॑ यो॒नौ॑ प्र॒ति॒ष्ठा॒प॒य॒ति॑ च॒तु॒ष्टो॒मः॑ स्तो॒मो॑ भ॒व॒ति॑ स॒र॒ङ्ग॒वा॑ अ॒श्व॒स्य॑

सक्थ्याऽवृहत् () तद्-देवाश्चतुष्टोमेनैव प्रत्यदधुर्यच्चतुष्टोमः स्तोमो
भवत्यश्वस्य सर्वत्वाय । 48

5.3.12.2 - Padam

तरति । तरति । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म - हत्याम् । यः । अश्वमेधेनेत्यश्व
- मेधेन । यजते । यः । उ । च । एनम् । एवम् । वेद । उत्तरमित्युत्
- तरम् । वै । तत् । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । अक्षि । अश्वयत् ।
तस्मात् । अश्वस्य । उत्तरत इत्युत् - तरतः । अवेति । दन्ति ।
दक्षिणतः । अन्येषाम् । पशूनाम् । वैतसः । कटः । भवति ।
अप्सुयोनिरित्यप्सु - योनिः । वै । अश्वः । अप्सुज इत्यप्सु -
जः । वैतसः । स्वे । एव । एनम् । योनौ । प्रतीति । स्थापयति ।
चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । स्तोमः । भवति । सरट् । ह । वै ।
अश्वस्य । सक्थि । एति । अवृहत् () । तत् । देवाः । चतुष्टोमेनेति
चतुः-स्तोमेन । एव । प्रतीति । अदधुः । यत् । चतुष्टोम इति चतुः
- स्तोमः । स्तोमः । भवति । अश्वस्य । सर्वत्वायेति सर्व - त्वाय ।

48 (62)

पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः

(सर्व॑ पा॒प्मान॑ – म॒वृ॒हद् – द्वा॒द॒श च॑) (A12)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(उ॒थ्स॒न्नय॒ज्ञ – इन्द्रा॑ग्नी – दे॒वा वा अ॒रक्ष्य॑णयास्तोमीया॑ –
अ॒ग्नेर्भा॑गो – ऽस्य॑ग्ने जा॒तान् – रश्मि॑रिति॑ – ना॒कस॒द्भिः –
छन्दा॑ऽसि॒ – सर्वा॑भ्यो – वृ॒ष्टि॒सनी॑ – दे॒वासु॒राः कनी॑याऽसः॑ –
प्र॒जाप॑ते॒रक्षि॑ – द्वा॒द॒श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(उ॒थ्स॒न्नय॒ज्ञो – दे॒वा वै – यस्य॑ मु॒ख्यव॑ती – ना॒कस॒द्भिरे॑ – वै
ता॒भिर॑ – षा॒चत्वा॑रि॒शत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of 5th Kandam

(उ॒थ्स॒न्नय॒ज्ञः – सर्व॑त्वाय॑)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandan 5 – Prasanam 3 – TS 5.3

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	5	255
Anuvakam 2	5	234
Anuvakam 3	5	255
Anuvakam 4	7	364
Anuvakam 5	5	243
Anuvakam 6	3	162
Anuvakam 7	4	222
Anuvakam 8	3	151
Anuvakam 9	2	104
Anuvakam 10	4	199
Anuvakam 11	3	176
Anuvakam 12	2	112
Total →	48	2477

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandan 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in